

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta managementu a ekonomiky

**ANALÝZA A VÝVOJ POJISTNÉHO TRHU V ČR OD ROKU 1990 A
PŮSOBNÍ SPOLEČNOSTI ING NA ČESKÉM POJISTNÉM TRHU**

Diplomová práce

2005

Bc. Eliška SÝKOROVÁ

Touto cestou bych ráda poděkovala všem, kteří mi svými radami a podněty pomohli při psaní této diplomové práce. Za odborné vedení a poskytnuté informace děkuji zástupcům společnosti ING – Kateřině Brabcové a Miroslavu Pírkovi.

Tuto práci věnuji svým rodičům jako poděkování za jejich podporu a trpělivost.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

Ve Zlíně 15. dubna 2005

.....

Vedení organizace, pro kterou se zpracovávala diplomová práce, jejíž název je uveden v práci a jejíž data byla v práci využita, nesouhlasí se zapůjčením práce třetí straně.

.....

OBSAH

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRO ANALÝZU	8
1.1 HISTORIE ČESKÉHO POJIŠŤOVNICTVÍ	8
1.2 REGULACE POJIŠŤOVNICTVÍ	9
1.2.1 Česká asociace pojišťoven	10
1.2.1.1 První polovina 90. let z pohledu ČAP	11
1.2.2 Státní dozor nad pojišťovnictvím	12
1.2.2.1 Povolovací činnost	12
1.2.2.2 Kontrolní činnost	13
1.2.2.3 Legislativní činnost	13
1.2.3 Právní předpisy v oblasti pojišťovnictví	14
1.2.3.1 Zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví	15
1.2.3.2 Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích	15
1.2.3.3 Zákon č. 31/2004 Sb., o pojistné smlouvě	16
1.3 HLAVNÍ DRUHY POJIŠTĚNÍ	17
1.3.1 Pojištění majetku a odpovědnosti za škody obyvatelstva	17
1.3.1.1 Pojištění domácnosti	17
1.3.1.2 Pojištění staveb	18
1.3.1.3 Pojištění havárie motorových vozidel	18
1.3.1.4 Pojištění odpovědnosti za škody z provozu motorových vozidel	18
1.3.2 Pojištění osob	19
1.3.2.1 Úrazové pojištění	19
1.3.2.2 Nemocenské pojištění	19
1.3.2.3 Životní pojištění	20
1.3.2.4 Důchodové pojištění	21
1.3.3 Pojištění podnikatelských, průmyslových a zemědělských rizik	21
1.3.3.1 Živelní pojištění	21
1.3.3.2 Pojištění krádeží vloupáním nebo loupežným přepadením	22
1.3.3.3 Dopravní pojištění	22
1.3.3.4 Strojní pojištění	22
1.3.3.5 Pojištění odpovědnosti za škody	23
1.3.3.6 Pojištění úvěrové	23
1.3.3.7 Pojištění pro případ přerušení provozu	23
1.3.3.8 Pojištění zemědělských rizik	24
1.4 ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	25
1.4.1 Pojištění pro případ úmrtí	25
1.4.2 Pojištění pro případ dožití	26
1.4.3 Životní pojištění a daňové úlevy	26
1.5 SYSTÉMY POJIŠTĚNÍ	27
1.6 SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ	27
1.7 ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	28

1.8	POJISTNÉ TECHNICKÉ REZERVY	29
2	ANALYTICKÁ ČÁST.....	31
2.1	POJISTNÝ TRH V ČESKÉ REPUBLICE	31
2.1.1	<i>Struktura pojistného trhu</i>	<i>31</i>
2.1.1.1	Poměr v zastoupení pojišťoven na domácím trhu.....	32
2.1.1.2	Pojišťovny podle původu kapitálu	33
2.1.1.3	Předepsané pojistné.....	34
2.2	NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	36
2.3	ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	37
2.3.1	<i>Základní typy životních pojistek.....</i>	<i>39</i>
2.3.2	<i>Investiční životní pojištění.....</i>	<i>39</i>
2.3.2.1	Pozice investičního pojištění na trhu.....	40
2.4	POJIŠTĚNÍ A EVROPSKÁ UNIE	41
2.4.1	<i>Neživotní pojištění a EU.....</i>	<i>42</i>
2.4.2	<i>Životní pojištění a EU</i>	<i>42</i>
2.5	POJIŠTĚNÍ VE SVĚTĚ	46
2.5.1	<i>Mezikontinentální srovnání.....</i>	<i>46</i>
2.6	ING - INTERNATIONALE NEDERLANDEN GROUP	49
2.6.1	<i>ING v České republice</i>	<i>50</i>
2.6.2	<i>ING Nationale-Nederlanden</i>	<i>50</i>
2.6.3	<i>Employee benefits.....</i>	<i>51</i>
2.6.4	<i>Koncept osobního finančního plánování.....</i>	<i>52</i>
2.6.5	<i>Komunikační kanály.....</i>	<i>52</i>
2.6.5.1	Obchodní služba ING.....	53
2.6.6	<i>Povědomí o značce ING.....</i>	<i>53</i>
2.6.7	<i>Firemní ocenění</i>	<i>54</i>
2.6.8	<i>Druhy pojištění.....</i>	<i>55</i>
2.6.8.1	Dočasné životní pojištění	56
2.6.8.2	Úvěrové životní pojištění	57
2.6.8.3	Kapitálové životní pojištění	57
2.6.8.4	Kapitálové důchodové pojištění	57
2.6.8.5	Pojištění důchodu	58
2.6.8.6	Životní pojištění Investor Plus	58
2.6.8.7	Životní pojištění Investice.....	59
2.6.8.8	Flexibilní pojištění Benefit.....	59
2.6.8.9	Investiční životní pojištění	59
2.6.8.10	Investiční pojištění Junior	61
2.6.8.11	Stipendijní pojištění	61
2.6.8.12	Svatební pojištění	62
2.6.8.13	Zdravotní pojištění	62
2.7	ANALÝZA HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI ING	63
2.7.1	<i>Penzijní fond</i>	<i>63</i>
2.7.2	<i>Životní pojištění.....</i>	<i>65</i>

2.8	SWOT ANALÝZA	67
3	MARKETINGOVÁ STRATEGIE	69
3.1	NÁVRH STRATEGIE V OBLASTI MARKETINGOVÉ KOMUNIKACE.....	69
3.2	ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	71
	ZÁVĚR	72
	SUMMARY	73
	SEZNAM POJMŮ	74
	SEZNAM LITERATURY	76
	SEZNAM GRAFŮ	79
	SEZNAM TABULEK.....	80

ÚVOD

Živelní katastrofy, úrazy či dokonce ztráta živitele rodiny nutily již odedávna k úvahám, jak dopady těchto nahodilých událostí minimalizovat, neboť zcela se jim vyhnout je prakticky nemožné.

Pojišťovnictví má ve světě velmi dlouhou tradici a určité formy jsou prokazatelné už z doby více než 2000 let př. n. l. První náznaky pojištění byly soustředěny v uzavřených skupinách osob, přičemž nebyl důsledně oddělen pojistitel a pojistník. K tomu je nutné uvést, že pojištění mělo z převážné části vzájemnostní charakter, ačkoli už v této době bylo možné zaznamenat první náznaky pojištění komerčního, a zahrnovalo druhořadé obyvatelstvo, tzn. řemeslníky, kupce apod.

Pro 2. polovinu 18. století je charakteristická institucionalizace pojišťovnictví, a to ve formě vzájemných pojišťoven. V tomto období bylo středem zájmu pojištění požární, námořní a životní (především krytí rizika úmrtí). Zajímavostí je, že se pojišťovnictví utvářelo nejdříve v přímořských státech evropského kontinentu, což souviselo zejména s uplatňováním námořního pojištění, a teprve později ve státech vnitrozemí.

Na počátku 19. století se již pojišťovnictví stává předmětem podnikatelské činnosti, a tak vznikají první akciové společnosti. Rozšiřuje se nabídka druhů pojištění, prohlubuje se využívání pojistné matematiky, začíná se uplatňovat institut zajišťoven a od konce 19. století také zásahy státu do oblasti pojištění. Ty se projevují především v regulaci komerčního pojištění a ve vzniku sociálního pojištění.

Po 2. sv. válce narůstá důležitost státního dozoru nad pojišťovnictvím. V tomto období dochází ke specializaci existujících druhů a odvětví, ale také ke kombinování pojistných druhů a v neposlední řadě ke vzniku naprosto nových druhů pojištění. Mění se i poměr mezi majetkovým a životním pojištěním, a to ve prospěch pojištění životního, které bývá v některých zemích zvýhodňováno v oblasti daní.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRO ANALÝZU

1.1 Historie českého pojišťovnictví

Na území dnešní České republiky je pojišťovnictví doloženo od konce 17. století. Již roku 1699 byl Janem Kryštofem Bořkem podán návrh na zavedení povinného požárního pojištění budov v Čechách, ale k realizaci této myšlenky nakonec nedošlo. V roce 1777 ale vznikla pojišťovna proti škodám z ohně na polních zásobách, nábytku, nářadí a dobytku a ačkoliv neměla dlouhého trvání, jedná se o významnou událost v dějinách českého pojišťovnictví. Pak však následoval rok 1822 během něhož zahájily činnost na našem území dvě „zahraniční“ pojišťovny. Jendou z nich se stala pojišťovna Generali, která otevřela v roce 1832 svou pobočku v Praze. Roku 1827 pak vzniká První česká vzájemná pojišťovna. Tato pojišťovna, jejíž původní název byl Císařskokrálovský privilegovaný, český, společný, náhradu škody ohněm svedené pojišťující ústav, zaplatila v roce 1881 za škodu způsobenou požárem Národního divadla bezmála 300 tisíc zlatých.

K expanzi zakládání českých pojišťoven došlo v polovině 19. století, kdy vznikla vzájemná pojišťovací banka Slávia a v roce 1872 důležitá instituce v zajišťovnictví – První česká zajišťovací banka v Praze, po Kolínské zajišťovně, založené roku 1846, pravděpodobně druhá profesionální zajišťovna na světě.

V období první republiky u nás existovalo 733 pojišťoven. V letech 1918 – 1938 bylo československé pojišťovnictví na úrovni vyspělých evropských zemí, ale poté přišlo období Protektorátu, kdy nevznikly v Českých zemích žádné nové české pojišťovny. V roce 1946 došlo ke znárodnění více než 700 pojišťoven a k řízení pojišťovnictví byla ustavena Pojišťovací rada. Rok 1947 přinesl sloučení do pěti státních pojišťoven, ale již v únoru následujícího roku byl zformován jediný ústav – Československá pojišťovna, národní podnik. Tím se na několik desetiletí přerušil přirozený tržní vývoj v pojišťovnictví. Velmi negativní vliv na vývoj především životního pojištění měla měnová reforma z roku 1953, neboť nevýhodný kurz přepočtu hodnot životních pojištění poškodil velkou část pojištěných a podlomil tak důvěru v tuto formu zabezpečení.

V souvislosti s novým federativním uspořádáním státu v roce 1968 byly z Československé pojišťovny vytvořeny dva subjekty, a to Česká státní pojišťovna a Slovenská štátna poisťovňa. Toto monopolní období trvalo až do počátku devadesátých let, neboť roku 1991 začaly platit nové zákony o pojišťovnictví, na jejichž základě mohly být zakládány další domácí pojišťovny, a to i s případnou účastí zahraničního kapitálu.

Navzdory nedostatku domácího kapitálu a inflačním tlakům začaly prakticky ihned po otevření pojistného trhu fungovat nové pojišťovací společnosti.

Rok	Počet pojišťoven
1990	1
1991	3
1992	12
1993	20
1994	27
1995	32
1996	35
1997	40
1998	41
1999	42
2000	41
2001	43
2002	43

Zdroj: [4, s. 23]

Tabulka 1 – Počet pojišťoven na pojistném trhu ČR

1.2 Regulace pojišťovnictví

Nutnost regulovat pojišťovací činnost plyne ze samotné podstaty této služby, neboť mezi placením pojistného a výplatou pojistného plnění vzniká časový prostor, ve kterém mohou

nastat skutečnosti s negativním dopadem na klienta. Proto je zapotřebí takový dopad prostřednictvím regulace co nejvíce minimalizovat.

Regulace znamená konstruování pravidel správného fungování pojišťovnictví a současně fungování instituce dozoru, která zabezpečuje sledování a kontrolu dodržování těchto pravidel. [4]

1.2.1 Česká asociace pojišťoven

Česká asociace pojišťoven je zájmovým sdružením právnických osob, jejímiž členy jsou především komerční pojišťovny. Ty obdržely od Ministerstva financí povolení podnikat v pojišťovnictví na území České republiky, a to v souladu s platným zákonem o pojišťovnictví.

Vznik České asociace pojišťoven (ČAP) je spojen s datem 1. ledna 1994, přičemž tato organizace plynule navázala na činnost Česko-slovenské asociace pojišťoven. Počet členů měl rostoucí tendenci, a tak se k 16 zakládajícím členům připojovali další. V současné době ČAP sdružuje 26 pojišťoven působících na českém pojistném trhu. Mezi členy se řadí jak pojišťovny s téměř univerzální nabídkou, tak i ty specializované, které se zaměřují pouze na určité produkty.

Nejvyšším orgánem ČAP je shromáždění členů, které je svoláváno podle potřeby, nejméně však dvakrát ročně. Toto shromáždění mj. schvaluje koncepci práce asociace, plán činnosti a rozpočet, přijímá a vylučuje členy, schvaluje též roční uzávěrku a zprávu o hospodaření a v neposlední řadě rozhoduje o stanovách a jejich případných změnách. Shromáždění volí na období 2 let prezidium, které je statutárním orgánem asociace, tj. zastupuje ji a jedná jejím jménem. Současně předkládá prezidium návrhy ke všem otázkám, o nichž rozhoduje shromáždění a také zřizuje odborné sekce a pracovní skupiny.

Hlavní úkoly asociace jsou následující:

- zastupování zájmů komerčních pojišťoven i jejich klientů především ve vztahu k orgánům státní správy, jakož i k ostatním institucím,
- řešení problémů z oblasti legislativy, vzdělání a ekonomiky,
- propagace pojišťovnictví, zlepšování jeho image,

- rozvoj kontaktů s národními asociacemi pojišťoven v zahraničí, stejně jako s příslušnými mezinárodními organizacemi.

V minulosti se ČAP podílela na schválení Kodexu etiky v pojišťovnictví, ke kterému došlo poté, co rozvoj trhu a nových metod způsobil nárůst počtu zprostředkovatelů. Rovněž iniciovala inzertní kampaň k podpoře zejména životního pojištění a každoročně poskytuje školení zaměstnanců členských pojišťoven, účastní se veletrhů, provádí průzkumy, sleduje výsledky svých členů a zpracovává statistiky a vypracovává legislativní návrhy.

ČAP také prosadila optimální řešení oznamovací povinnosti pojišťoven ve vazbě na zákon o správě daní a poplatků nebo úpravy v zákoně o zdravotním pojištění. Trvale nabízí expertní spolupráci ústředním orgánům státní správy, která je také využívána. Asociace rozvíjí public relations, marketing, má vlastní časopis Pojistný obzor, který byl v roce 1997 rozšířen o pojistně-teoretickou přílohu Pojistné rozpravy. Asociace reprezentuje členské pojišťovny ve vztahu k zahraničí. [24]

1.2.1.1 První polovina 90. let z pohledu ČAP

Pozitiva

- Rok 1991 přinesl schválení zákona o pojišťovnictví, jenž umožnil rozpad monopolu a tím vznik konkurenčního prostředí,
- rok 1994 uvedl v platnost předpisy o technických rezervách, je sledována solventnost pojišťoven,
- od roku 1993 zaznamenává trh vysokou dynamiku nárůstu pojistného,
- na trhu existuje široká a stále se modifikující nabídka pojistných produktů,
- péče o klienty se zlepšuje.

Negativa

- Nedostatečné chápání významu pojišťovnictví v národním hospodářství a úlohy pojišťoven – řada klientů si myslí, že pojišťovna je povinna převzít jakékoli riziko,

- zvyk obyvatelstva na nízké tarify z éry plánované ekonomiky – následná nutnost vyrovnání cenové relace vedla k negativní reakci veřejnosti,
- nárůst škod především u pojištění domácnosti a havarijního pojištění motorových vozidel způsobené růstem kriminality a dopravních nehod,
- nepovolené podnikání některých zahraničních pojišťoven v ČR na počátku 90. let,
- nedostatečné množství kvalifikovaných odborníků v některých profesích,
- pokles podílu pojištění zemědělských rizik na celkovém pojistném,
- nedostatečné daňové zvýhodnění u určitých typů pojištění.

1.2.2 Státní dozor nad pojišťovnictvím

Orgánem státního dozoru nad pojišťovnictvím pro území České republiky je Ministerstvo financí ČR. Přesněji řečeno je státní dozor nad pojišťovnictvím vykonáván Úřadem státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění a ten je podřízen právě Ministerstvu financí. Úkolem této instituce je dohlížet na dodržování pravidel pro podnikání v oboru pojišťovnictví. Do její působnosti tak spadá:

- ❑ povolovací činnost,
- ❑ kontrolní činnost,
- ❑ legislativní činnost,
- ❑ ostatní.

1.2.2.1 Povolovací činnost

K tomu, aby určitá pojišťovna mohla vykonávat svou činnost, je nutné obdržet povolení od státu. K jeho získání musí být splněny některé podmínky, např. právní forma instituce, která je povolena zákonem (a. s., družstvo), podání žádosti o povolení provozovat pojišťovací činnost, minimální výše základního kapitálu aj.

1.2.2.2 Kontrolní činnost

Kontrolní činnost v sobě zahrnuje především kontrolu dodržování právních předpisů, soustředí se též na hospodaření pojišťoven či zjišťování, zda je předmět činnosti ve shodě s uděleným povolením.

Pokud dojde ke zjištění porušení povinností ze strany pojišťovny, je orgán státního dozoru oprávněn k následujícím krokům:

- ❑ rozhodne zvýšit popř. snížit základní kapitál pojišťovny,
- ❑ vznesе požadavek změny fyzické osoby, která se podílí na vedení pojišťovny,
- ❑ v případě zkrslení hospodářských výsledků zavede nucenou správu,
- ❑ pozastaví oprávnění k uzavírání pojistných smluv v případě, že je významným způsobem ohrožena splnitelnost závazků plynoucích z pojistných smluv,
- ❑ vydá příkaz k převedení pojistného kmene na jinou pojišťovací instituci,
- ❑ odebere pojišťovně povolení k provozování činnosti.

1.2.2.3 Legislativní činnost

V této oblasti se státní dozor realizuje při přípravě návrhů právních předpisů, které se týkají úpravy pojištění a pojišťovnictví jako celku.

Jedním z významných předmětů regulace státním dozorem nad pojišťovnictvím je usměrňování pojišťoven při investování dočasně volných prostředků, které představují rezervní fondy pojišťoven. Součástí zákonných norem jsou i výčet povinných účelových rezervních fondů, které jsou pojišťovny povinny vytvářet v souladu s vymezeným předmětem podnikání, a to především z hlediska splnitelnosti závazků pojišťovny a tedy i ochrany jejích klientů. [13]

1.2.3 Právní předpisy v oblasti pojišťovnictví

V ČR je pojišťovnictví upraveno několika právními předpisy, které bezprostředně upravují pojišťovnictví, ale v rámci tohoto oboru se uplatňují i další předpisy obecnější povahy, např. obchodní zákoník či daňové zákony.

Úlohu Ministerstva financí, jakožto orgánu státního dozoru nad pojišťovnictvím, vymezuje zákon ČNR č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, který v § 17 definuje: Státnímu doзору podléhají všechny tuzemské a zahraniční právnické a fyzické osoby, které podnikají v pojišťovnictví na území České republiky nebo mají na území České republiky své sídlo nebo bydliště. [19]

Výše zmíněný zákon byl novelizován zákonem č. 320/1993 Sb., a to především v části upravující tvorbu, použití a způsob umístění prostředků technických rezerv, dále pak zákony č. 60/1995 Sb. a č. 149/1995 Sb.

Jako člen EU se podílíme také na vývoji legislativy v rámci tohoto uskupení. V této souvislosti byl Evropskou unií zveřejněn akční plán, na jehož základě mají být upraveny tyto oblasti:

- ❑ pravidla pro výpočet solventnosti (s cílem optimalizace poměru mezi efektivním investováním kapitálu a maximální ochranou klientů),
- ❑ pravidla likvidace součinnosti státních orgánů dozoru při regulaci finančních konglomerátů,
- ❑ odstranění daňových překážek,
- ❑ změny v důchodovém pojištění,
- ❑ vytvoření jednotného trhu pro pojišťovací zprostředkovatele,
- ❑ úprava elektronického obchodování.

1.2.3.1 Zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví

Zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, přinesl možnost podnikat v oblasti komerčního pojišťovnictví a současně vytvořil legislativní podmínky pro vznik nových podnikatelských subjektů, tzn. že umožnil likvidaci státního pojišťovacího monopolu a naplnění trhu jak novými subjekty, tak i produkty.

K 29. únoru 1996 tvořilo strukturu pojistného trhu 34 pojišťoven, z toho 27 tuzemských ve formě akciových společností a 8 zahraničních ve formě organizačních složek. [19]

Zákon o pojišťovnictví upravuje, vedle podmínek pro rozvoj komerčního pojištění, také státní dozor nad pojišťovnictvím. Mj. stanovuje povinnosti, jež musí Ministerstvo financí, jako dozorčí orgán, z tohoto zákona plnit.

Zákon zároveň vytváří předpoklady pro demonopolizaci a rozvoj pojistného trhu na principech obvyklých ve vyspělých státech. Zakladateli pojišťoven mohou být tuzemské i zahraniční osoby. Zákon dále vymezuje předmět podnikání, podmínky pro udělování povolení k podnikání, obsah všeobecných pojistných podmínek, stanoví povinnost vytvářet rezervy a fondy pojišťovny tak, aby byly v dostatečné výši a neohrožily budoucí plnění pojišťoven z nastalých pojistných událostí, vést seznam majetkových hodnot jejich rezerv a předkládat z něj dozorčímu orgánu výpis, vykazovat svou solventnost, vést účetnictví, aj. [31]

1.2.3.2 Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích

Tento zákon koresponduje se snahou Evropské unie chránit spotřebitele. Na jeho základě budou muset mít odborníci, kteří provozují zprostředkovatelskou činnost v oblasti pojištění, povinnou registraci Ministerstva financí, a to nejpozději do konce června 2005, kdy je nutné požádat o zápis do registru.

K žádosti o zápis je nutné mimo jiné přiložit doklady prokazující důvěryhodnost žadatele, pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti pojišťovacího zprostředkovatele a doklad o absolvování odborného vzdělání nebo o vykonané odborné zkoušce. [29]

Jsou stanoveny 3 kvalifikační stupně:

- ❑ základní – není nutné zvládat analýzu produktu, ale podstatou je ovládat nutné informační povinnosti vůči klientovi,
- ❑ střední – důležitá je znalost zásad výpočtu pojistného a správný výběr pojistného produktu, u tohoto stupně je již vyžadována schopnost analyzovat pojistný produkt,
- ❑ vyšší – vyžaduje zejména znalost fungování zajistného trhu a principů zajištění, součástí zkoušky jsou také vybrané právní předpisy, např. zákon o veřejných zakázkách.

Na základě tohoto zákona dozná zprostředkovatelská činnost velkých změn ve prospěch klienta, neboť většina se jich v pojištění neorientuje, nerozumí odborným výrazům a často ani pojistným podmínkám. V budoucnu bude nutné vysvětlovat pojistné smlouvy srozumitelným způsobem, aby klienti věděli, za co platí a co mají pojištěno.

1.2.3.3 Zákon č. 31/2004 Sb., o pojistné smlouvě

Tento zákon nabyl účinnosti k 1. 1. 2005, s výjimkou několika ustanovení, která bezprostředně souvisí s přistoupením ČR k Evropské unii. Ta nabyla účinnosti již k 1. 5. 2004.

Vzhledem k předcházející úpravě v občanském zákoníku, platné od 1. 1. 1992, která zohledňovala monopolní působení jedné pojišťovny, bylo nutné rozšířit rozsah této právní regulace tak, aby došlo ke kodifikaci potřebných pravidel a současně byly vysvětleny používané termíny. Dále bylo nezbytné odstranit praxí prověřené nedostatky a zejména zahrnout do této normy určité právní prvky s ohledem na přistoupení ČR k EU.

Ve vztahu ke spotřebiteli a jeho ochraně se jedná o výklad pojmů, který je konkrétně vyjádřen na rozdíl od obecné úpravy v občanském zákoníku. Spotřebiteli, jenž tuto ochranu potřebuje, jsou tak zákonem poskytnuty garance ochrany jeho práv.

Většina ustanovení zákona o pojistné smlouvě je dispozitivní, tj. je dána smluvní volnost.

Zákon o pojistné smlouvě obsahuje 73 ustanovení. Je rozdělen do sedmi částí, a to tak, že první část upravuje pojistnou smlouvu, resp. pojištění, neboť to je přesnější vyjádření obsahu.

Část druhá obsahuje nezbytnou novelu občanského zákoníku, která spočívá pouze ve zrušení některých ustanovení. [32]

Třetí část zahrnuje drobnější změny zákona o podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Jedná se o změnu návrhu povinného pojištění záruky a nový odkaz na zákon o pojistné smlouvě. Část čtvrtá se týká změny zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním, ale důležitou pro pojistitele je část pátá. Ta obsahuje změny zákona o péči o zdraví lidu, neboť v návaznosti na ustanovení § 43 a 50 zákona o pojistné smlouvě umožňuje, aby údaje o zdravotním stavu, vyžádané pojistitelem, mohla pověřená zdravotnická zařízení získat i od ošetřujících lékařů. Část šestá obsahuje ustanovení, z kterého plyne, že pracovní vztahy vzniklé z pojistných smluv, jež byly uzavřeny ještě před nabytím účinnosti tohoto zákona, se řídí dosavadními předpisy. Z toho tedy plyne nezbytnost dvojího režimu. Současně se mění pojem „odbytné“ na „odkupné“, a to ve všech právních předpisech, v nichž je užit. Část sedmá upravuje účinnost zákona.

1.3 Hlavní druhy pojištění

1.3.1 Pojištění majetku a odpovědnosti za škody obyvatelstva

1.3.1.1 Pojištění domácnosti

Toto pojištění v sobě zahrnuje sdruženou formu majetkového a odpovědnostního pojištění a vztahuje se na zařízení domácnosti a odpovědnosti jejích členů. Sdruženým pojištěním domácnosti se kryjí jednak rizika živelní, mj.. požár, výbuch, vichřice, povodeň, krupobití ad., dále pak vandalismus, výlohy za nutné náhradní ubytování v případě, že se původní byt stal neobyvatelný, a to v důsledku pojistné události. Tarif pojistného se v případě tohoto pojištění určuje na základě sjednaných pojistných částek. Platí zde tedy – čím vyšší krytí, tím vyšší pojistné.

1.3.1.2 Pojištění staveb

Předmětem tohoto pojištění se stávají rodinné domky, nájemní a obytné domy, zemědělské usedlosti, rekreační chaty a chalupy ad.

Pojistit je možné i budovy ve stavbě, pak se pojištění vztahuje i na škody na zásobách stavebního materiálu potřebného ke stavbě budovy. [13]

Budovy lze pojistit na časovou či novou hodnotu. Pojištěním jsou pak kryta rizika živelní, vodovodní, vandalismu, nárazu dopravních prostředků ad. Tarif pojistného se mj. řídí rozměrem zastavěné plochy.

1.3.1.3 Pojištění havárie motorových vozidel

Jedná se o pojištění pro případ škod, jejichž vznik a velikost nemohl řidič vozidla ovlivnit, ale i pro případ škod jím zcela nebo zčásti zaviněných. Rozlišuje se plné a omezené havarijní pojištění. Plným havarijním pojištěním je kryto riziko živelní, odcizení, vandalismu a havárie. V omezeném je pak pojištěno jenom riziko živelní a riziko odcizení celého vozidla, netýká se částí či výbavy vozidla. U plného havarijního pojištění je maximální výše plnění dána časovou cenou vozidla v době nehody.

V případě tohoto pojištění se využívá tzv. spoluúčasti na každé škodě v předem sjednané výši a bonus, tj. sleva za bezeškodní průběh ve stanovené pojistné době. Samotný tarif pojistného pak vychází z pořizovací ceny vozidla.

1.3.1.4 Pojištění odpovědnosti za škody z provozu motorových vozidel

Z pojištění odpovědnosti za škody obecně má pojištěný právo, aby v případě pojistné události za něho pojišťovna uhradila škodu, za kterou pojištěný odpovídá – v tomto případě těm, kteří utrpěli škodu v souvislosti s provozem motorového vozidla pojištěného.

V rámci pojištění odpovědnosti za škody jsou jako odškodné poskytovány:

- náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti,
- náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti,
- náhrada za ztrátu na důchodu,
- bolestné,
- náhrada za ztížení společenského uplatnění,
- náhrada za účelně vynaložené náklady spojené s léčením,
- náhrada za věcnou škodu,
- náhrada za přiměřené náklady spojené s pohřbem,
- jednorázové odškodnění pozůstalých, náhrada nákladů na výživu pozůstalých. [13]

1.3.2 Pojištění osob

1.3.2.1 Úrazové pojištění

Úrazové pojištění nabízí finanční zabezpečení pojištěné osobě ve chvíli, kdy jako následek úrazu dojde k přechodnému či trvalému tělesnému poškození či smrti pojištěného. Pojištění je provozováno na pojistnou částku a přitom jsou odstupňovány částky za dobu nezbytného léčení, za trvalé následky úrazu a za smrt úrazem. Současně je ovšem možné použít i vícenásobky základních pojistných částek. Úrazové pojištění bývá často kombinováno s životním či důchodovým pojištěním.

1.3.2.2 Nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění provozované komerčními pojišťovnami se uplatňuje vlastně jako doplněk povinného všeobecného zdravotního pojištění a povinného sociálního nemocenského pojištění, a to pro případy, kdy nejsou dané potřeby povinným pojištěním kryty, pro případy,

kdy jednotlivec má zájem vyššího rozsahu pokrytí potřeb než se uplatňuje v rámci povinného pojištění a pro osoby, které nejsou zahrnuty do povinného pojištění. [4]

Patří sem zejména tyto pojistné produkty:

- ❑ pojištění léčebných výloh v zahraničí – toto pojištění bylo zavedeno teprve v roce 1990, ale stalo se jedním z nejdynamičtěji se rozvíjejících druhů pojištění osob. Jeho předmětem je úhrada z lékařského hlediska nezbytných nákladů na ošetření pojištěného, jemuž se v průběhu pobytu v zahraničí musel podrobit, a to v důsledku úrazu nebo nemoci. Tarifními faktory jsou zde jednak počet dnů strávených v zahraničí, dále úroveň léčebných výloh v dané zemi a v neposlední řadě také věk pojištěného,
- ❑ pojištění nadstandardního vybavení při pobytu v nemocnici,
- ❑ pojištění vážných onemocnění (často se uplatňuje jako připojištění k životnímu pojištění),
- ❑ pojištění stomatologických výkonů nehrazených nebo jen částečně hrazených veřejným zdravotním pojištěním apod.

1.3.2.3 Životní pojištění

Životní pojištění představuje kombinaci dvou základních složek, a to riziko smrti a dožití se sjednaného věku.

Složka pojištění na dožití se sjednaného věku představuje dlouhodobý proces spoření formou placení pojistného. Tato část pojistného je pojišťovnou ukládána do rezervy pojistného životních a důchodových pojištění a je velmi vhodná k operacím na finančním trhu.

Riziková část se opírá kalkulačně o demografický model (úmrtnostní tabulky), takže kalkulace tarifů životních pojištění je mnohem snazší a přesnější, než je tomu u neživotních druhů pojištění. Tarifními parametry v životním pojištění jsou vstupní věk do pojištění pojištěného či pojistníka, pojistná doba, doba placení pojistného, druh pojistné události, výše sjednané pojistné částky a eventuálně i zdravotní stav pojištěné osoby (vážné závady ve

zdravotním stavu mohou vést buď ke zvýšení pojistného, nebo dokonce až k odmítnutí pojištění ze strany pojišťovny). [13]

Pojistné tedy obsahuje kromě rizikové složky a provize pojišťovně i spořicí složku, která bývá ze všech tří zpravidla největší. Pojišťovna svěřené peníze nadále zhodnocuje závaznou technikou úrokovou mírou a připisovanými podíly na zisku. Klient si může zpravidla zvolit, zda své peníze umístí do investičního nebo do kapitálového fondu. [45]

V rámci kapitálového fondu je klientům nabízen zpravidla nižší výnos než u fondů investičních, ale bývá garantovaný. Výhodou investičních fondů je možnost klienta podílet se na rozhodování o investicích, ale na druhou stranu se stává nositelem investičního rizika a může tak nastat situace, kdy se hodnota jeho peněz může, v důsledku špatných let, snižovat.

1.3.2.4 Důchodové pojištění

Důchodové pojištění si klade za cíl doplňovat důchody poskytované jako dávky sociálního zabezpečení a může být považováno za jakousi zvláštní formu životního pojištění na dožití se sjednaného věku, ale odlišující se postupnou výplatou dohodnuté pojistné částky.

Lze sjednat i kolektivní pojištění, tj. důchodové pojištění pro jakýkoliv podnikový pracovní kolektiv.

1.3.3 Pojištění podnikatelských, průmyslových a zemědělských rizik

1.3.3.1 Živelní pojištění

Živelní pojištění je nejrozšířenější pojištění právnických osob, jehož předmětem jsou movité i nemovité věci. Jejich vlastníkem je podnikatelský subjekt a jsou určeny ke stejnému hospodářskému účelu.

Pojištěné živelní riziko zahrnuje zejména požár, výbuch, blesk, záplavu, vichřici, krupobití ad. Pojistná částka je odvozována od nové hodnoty pojištěné věci nebo od časové hodnoty, popřípadě od hodnoty tržní.

1.3.3.2 Pojištění krádeží vloupáním nebo loupežným přepadením

Zde je předmětem pojištění movitá věc, jejímž vlastníkem je pojištěný podnikatelský subjekt a pojištěným rizikem je odcizení či poškození nebo zničení pojištěné věci jednáním pachatele, jež směřovalo ke krádeži vloupáním případně loupežnému přepadení týkající se pojištěné věci.

1.3.3.3 Dopravní pojištění

Vztahuje se na přepravované věci s výjimkou dopravních prostředků, kterými se přeprava provádí. Pojištění pro případ poškození, zničení nebo ztráty věci při vnitrostátní dopravě kryje riziko živelní, havarijní a odcizení. Z pojistného krytí jsou vyloučeny škody vzniklé v důsledku skryté vady věci, nedostatečného balení, vadného naložení nákladu, vnitřní zkázy, atmosférického tepla nebo chladu. [13]

V pojistných podmínkách je uvedeno, že se nehradí normovaný úbytek na dopravovaných věcech, který vznikl v důsledku vysušení, vyprchání, vyprýštění apod.

1.3.3.4 Strojní pojištění

Předmětem strojního pojištění se stávají stroje a jejich příslušenství, které jsou, včetně pojistné částky, uvedeny v seznamu strojů. Ten je součástí pojistné smlouvy. V případě strojního pojištění je nejdůležitější podmínkou skutečnost, že jsou stroje v době sjednávání pojištění v provozuschopném stavu.

Strojní riziko obsahuje možnost náhlého zničení či poškození, a to např. vadu materiálu, chybu konstrukce, zkrat, selhání měřících, regulačních nebo zabezpečovacích zařízení. Výjimkou z tohoto pojištění je trvalý vliv provozu, jakým je opotřebení a eroze, dále pak vady v době uzavření pojistné smlouvy, odcizení, válečná a politická rizika ad.

1.3.3.5 Pojištění odpovědnosti za škody

Předmětem pojištění odpovědnosti za škody právnických osob je případ právním předpisem stanovené odpovědnosti pojištěného podnikatelského subjektu za škodu vzniklou jinému v souvislosti s činností nebo vztahem pojištěného uvedenými v uzavřené pojistné smlouvě, pokud pojištěný za škodu odpovídá v důsledku svého jednání nebo vztahu z doby trvání pojištění. [13]

Zvláštním druhem tohoto pojištění je tzv. pojištění odpovědnosti za výrobek, které se týká škody vzniklé třetím osobám na zdraví, popř. na majetku, pokud za ně odpovídá podle zákonů dané země ten podnikatelský subjekt, který daný výrobek vyrobil.

1.3.3.6 Pojištění úvěrové

Zákazníky pojišťovny při sjednávání tohoto druhu pojištění mohou být jak podnikatelské, tak i bankovní subjekty. Obsahem je krytí důsledků nesplacení poskytnutého úvěru. Výše pojistného je závislá na bonitě dlužníka, druhu i délce úvěru. Nejsou jím ale kryta válečná ani politická rizika, např. embargo.

Mezi úvěrová pojištění patří i pojištění dokumentárního inkasa, které kryje riziko platební nevůle zahraničního dovozce, a to při platební podmínce placení hotově či směnkou při předložení dokumentů. V tomto případě nastane pojistná událost ve chvíli, kdy dojde k odmítnutí převzetí dokumentů a zaplacení.

1.3.3.7 Pojištění pro případ přerušení provozu

Cílem tohoto pojištění je minimalizace škod způsobených živelními, vodovodními, strojními a dalšími riziky.

Pojištění obsahuje zejména pojištění ušlého zisku a pojištění marně vynaložených nákladů (např. po požáru nemůže pokračovat výroba, ale i přesto je nutné platit mzdy pracovníků, topit apod.). V pojistné smlouvě se stanovuje maximální doba, po kterou je pojišťovna povinna krýt tyto události, neboť podnikatel je tak určitým způsobem zainteresován na rychlém obnovení provozu.

V současné době je tento druh pojištění jedním z nejvýznamnějších z pohledu podniku, protože umožňuje v případě havárie splácet leasing, úvěry nebo mzdy zaměstnanců. Cílem pojištění je tak zajištění stability podniku, udržení kvalifikovaných zaměstnanců a klientů, stejně jako postavení na trhu či finanční rovnováhy.

1.3.3.8 Pojištění zemědělských rizik

Specifikum zemědělských rizik je pojištění plodin a pojištění zvířat včetně drůbeže, ostatní pojistná odvětví mají analogie v pojištění průmyslových a podnikatelských rizik, částečně i v pojištění majetku a odpovědnosti obyvatelstva (např. farmářská domácnost). V pojištění plodin bylo historicky prvním druhem tzv. krupobitní pojištění, které kryje zničení či poškození plodin krupobitím, což je přibližně 10 % z celkových rizik ohrožujících pěstování plodin. [13]

Existuje také možnost pojištění proti vybraným rizikům, jakými jsou povodeň, záplava, vichřice apod. Krytí je zde v porovnání s krupobitním pojištěním mnohem širší, pokrývá totiž přibližně 25 % plodinových rizik.

Nejširší formou krytí rizik v oblasti rostlinné produkce je pojištění úrody plodin. To představuje komplexní krytí ztrát na rostlinné produkci, jež vznikly jako následek působení souhrnu škodních vlivů s výjimkou nekvalitní práce zemědělských podniků.

Dalším významným druhem zemědělského pojištění je pojištění hospodářských zvířat. Mezi rizika zde patří zejména rizika živelní, infekční nemoci, úrazu a i neinfekční nemoci.

Pojištění se týká souborů krav, plemenných prasat, ovcí a koní a je sjednáváno smluvně pro případ uhynutí, utracení či nutné porážky, a to z důvodu nemoci, poranění, operace, porodu nebo potratu.

1.4 Životní pojištění

V rámci životního pojištění hovoříme o dvou základních rizicích, kterými jsou riziko úmrtí a riziko dožití. Zmíněná rizika se při sjednávání pojištění různě kombinují a v poslední době bývají sdružována i s riziky neživotního charakteru, např. invalidita, úraz či vážné onemocnění.

Životní pojištění plní vedle krytí rizik také funkci úspornou, tzn. že ho lze vnímat jako spořicí a investiční instrument současně. Tato funkce pojištění bývá zvýrazňována i ze strany státu, a to formou daňového zvýhodnění pro pojistníka.

Samotná cena životního pojištění obsahuje rizikovou a rezervotvornou složku pojistného a kalkulované správní náklady. Hlavní rozdíl mezi zmíněnými složkami pojistného spočívá v tom, že v případě rezervotvorného pojistného hodnota pravděpodobnosti pojistné události v čase roste a převážná část pojistného je ukládána do rezerv na závazky následujících let.

Dnes již existuje celá řada druhů a podob životního pojištění. Základní rozdělení je následující:

- ❑ pojištění pro případ úmrtí,
- ❑ pojištění pro případ dožití,
- ❑ smíšené pojištění pro případ smrti nebo dožití.

1.4.1 Pojištění pro případ úmrtí

V případě tohoto pojištění, často označovaného jako rizikové životní pojištění, je kryto pouze riziko úmrtí, tzn. že účelem výplaty pojistného plnění je zabezpečení pozůstalých pojistného. I zde lze využít dvou druhů pojištění:

- ❑ dočasného pojištění pro případ úmrtí, jež kryje riziko v rámci doby sjednané v pojistné smlouvě. V praxi to tedy znamená, že nedojde-li v průběhu pojistné doby k pojistné události, zůstává pojistné plnění nevyplaceno,
- ❑ časově neomezeného pojištění pro případ úmrtí – pojistné plnění je vyplaceno vždy, jen okamžik vyplacení není předem znám.

1.4.2 Pojištění pro případ dožití

Toto pojištění je obdobou spoření, kdy pojistník platí pojistné a při dosažení sjednaného dne v pojistné smlouvě obdrží pojistné plnění ve výši sjednané pojistné částky. I v rámci tohoto pojištění jsou využívány odvozené druhy pro případ dožití. Těmi jsou:

- ❑ důchodové pojištění – jde o pojištění na dožití se sjednaného věku, kdy je postupně vyplácena pojistná částka (tzv. sjednaná velikost důchodu),
- ❑ věnové pojištění – sjednává se na dožití se finančně závislé osoby (dítěte) a jeho výplata tak může být sjednána jako jednorázová nebo postupná (např. studijní pojištění).

1.4.3 Životní pojištění a daňové úlevy

Kromě funkce krytí rizika úmrtí je důležité zdůraznit i spořicí funkci životního pojištění, a to zejména v souvislosti s důchodovou reformou. Životní pojištění slouží jako prostředek pro akumulaci finančních prostředků, jež pak pomáhají k zabezpečení v důchodovém věku.

Ovšem věková struktura lidí, kteří mají uzavřenu smlouvu s životní pojišťovnou není příznivá – čím nižší věkový roční, tím menší procentuální zastoupení lidí s uzavřenou smlouvou. Přitom ten, kdo se rozhodne nespolehat se v této otázce pouze na stát, může využít daňových úlev. ČR totiž v rámci své daňové politiky volí daňové zvýhodnění těch finančních produktů, které slibují důchodotvorný efekt v budoucnu, což je charakteristické právě pro životní pojištění.

Určité rozdíly ale stále existují v přístupu klientů. Tuzemští pojištěnci totiž v porovnání s Evropou volí produkty s nižší pojistnou částkou a méně myslí na zajištění ve stáří a naopak více spoléhají na služby státu. Tato schopnost státu zabezpečit svým občanům důstojné stáří se ovšem neustále oslabuje. Naproti tomu je tím podporována expanze životního pojištění, neboť občané se budou muset o svou budoucnost postarat sami.

I životní pojištění, u něhož je zaplacené pojistné uplatňováno jako odčitatelná položka základu daně z příjmu, má určitá omezení:

- ❑ musí se jednat o pojištění, kde není pochyb, že pojištěná osoba a pojistník, tj. ten, kdo platí pojistné, je tatáž osoba,
- ❑ pojištění v sobě musí zahrnovat pojištění pro případ dožití nebo pro případ smrti a dožití nebo důchodové pojištění,
- ❑ pojistnou službu musí poskytovat pojišťovna s oprávněním k provozování pojišťovacích služeb na území České republiky,
- ❑ nezbytnou podmínkou je, že ve smlouvě bude dohodnuta výplata pojistného plnění nejdříve po 60 měsících od uzavření pojistné smlouvy a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let. [20]

1.5 Systémy pojištění

Z hlediska způsobu financování se pojištění člení na dva systémy:

- ❑ pojištění sociální – zahrnuje úhradu tzv. sociálních rizik v rozsahu daném rozhodnutím státu, je koncipováno jako pojištění povinné,
- ❑ pojištění komerční (soukromé) – zahrnuje krytí rizik ekonomických subjektů (fyzických i právnických osob), obvykle v návaznosti na jejich rozhodnutí a potřeby (kromě některých povinných pojištění). [4]

1.6 Sociální pojištění

V rámci sociálního pojištění se kryjí rizika, jež mají sociální charakter a je uplatňován tzv. princip solidarity. Ten znamená, že se z příspěvků všech zúčastněných na pojištění vytváří rezerva, ale následné pojistné náhrady se vyplácejí pouze osobám, které byly postiženy určitým sociálním rizikem.

Organizace i samotný způsob financování sociálního pojištění se mohou v různých zemích lišit. V České republice je financování vedeno prostřednictvím státního rozpočtu.

V rámci sociálního pojištění jsou zahrnuty následující dávky:

- ❑ důchody, které dlouhodobě nahrazují příjem
 - starobní,
 - plný invalidní,
 - částečný invalidní,
 - vdovský a vdovecký,
 - sirotčí.
- ❑ dávky nahrazující krátkodobě příjem, tzn.
 - nemocenské,
 - peněžitá pomoc v mateřství,
 - podpora při ošetřování člena rodiny,
 - vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.
- ❑ dávky v případě nezaměstnanosti. [4]

1.7 Zdravotní pojištění

Toto pojištění je organizačně odděleno od sociálního a je provozováno zdravotními pojišťovnami. Ty v rámci všeobecného zdravotního pojištění hradí potřebnou zdravotní péči bez nutnosti přímé úhrady, a to v rozsahu stanoveném zákonem.

Zdravotní pojišťovny uzavírají smlouvy s konkrétními zdravotnickými zařízeními, na jejichž základě je hrazena zdravotní péče. Samotné příjmy pojišťoven jsou tvořeny zejména platbami pojistného od pojištěnců, zaměstnavatelů za osoby, které zaměstnávají, platbami od státu za nezaopatřené děti, důchodce či uchazeče o zaměstnání.

1.8 Pojistně technické rezervy

Pojem pojistně technické rezervy je spjat s hospodařením pojišťoven, neboť se jedná o peněžní prostředky, které pojišťovny potřebují na výplatu pojistných plnění. Tyto rezervy jsou vytvářeny z přijatého pojistného a užívají se v případě, kdy pojišťovna nemůže využít běžných příjmů na výplaty pojistných plnění v běžném období.

Pojišťovny vytvářejí jednotlivé druhy pojistně technických rezerv s ohledem na činnosti pojišťovny, tzn. existuje jiná struktura rezerv u životních a jiná u neživotních pojišťoven. Přitom platí, že povinné druhy těchto rezerv jsou určovány státními orgány v právních předpisech.

Na základě právních předpisů tedy pro pojišťovny provozující neživotní pojištění platí nutnost vytvářet následující technické rezervy:

- ☐ na nezasloužené pojistné,
- ☐ na pojistná plnění,
- ☐ vyrovnávací rezervu,
- ☐ na pojistné prémie a slevy,
- ☐ pojistného neživotních pojištění,
- ☐ jiné.

V případě životních pojišťoven se jedná o tyto rezervy:

- ☐ na nezasloužené pojistné,
- ☐ rezervu pojistného životních pojištění (matematickou rezervu),
- ☐ na pojistná plnění,
- ☐ na pojistné prémie a slevy,
- ☐ životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník,
- ☐ jiné.

Pojistně technické rezervy znamenají významnou pasivní položku v bilanci pojišťovny. Zpravidla jsou investovány na finančním trhu, neboť především rezervy životního pojištění jsou dlouhodobého charakteru, z čehož plyne, že jsou vhodné k dlouhodobému investování.

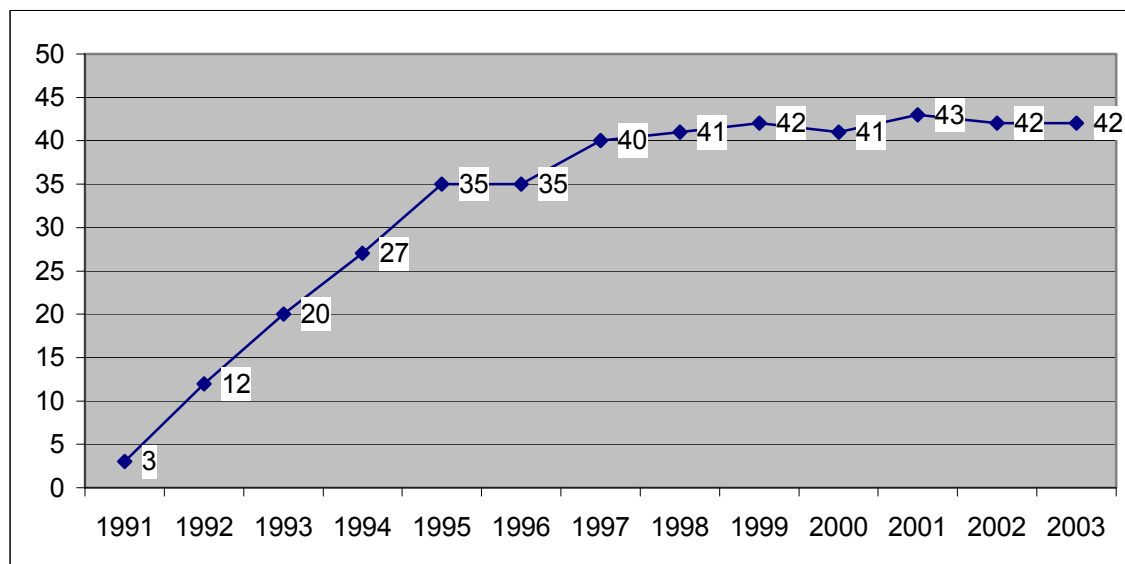
2 ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Pojistný trh v České republice

2.1.1 Struktura pojistného trhu

Český pojistný trh zaznamenal za období posledních 14 let dynamický rozvoj a dnes už lze konstatovat, že jsme se v této oblasti dostali na evropskou úroveň. Silná konkurence, jež se zde vytvořila, s sebou přinesla vysoce kvalitní pojistné produkty. Stejně tak kvalita služeb se zlepšila a bylo vytvořeno prostředí, z něhož profituje především klient.

V konkurenčním prostředí je stále těžší se prosazovat a získávat nové klienty a možná obtížnější je, udržet si ty stávající. Samotný růst počtu pojišťoven lze dokumentovat na následujícím grafu, který začíná rokem 1991, kdy došlo ke zrušení monopolu a znovuvytváření českého pojistného trhu.

Zdroj: [4]

Graf 1 – Počty pojišťoven v ČR (k 31. 12. daného roku)

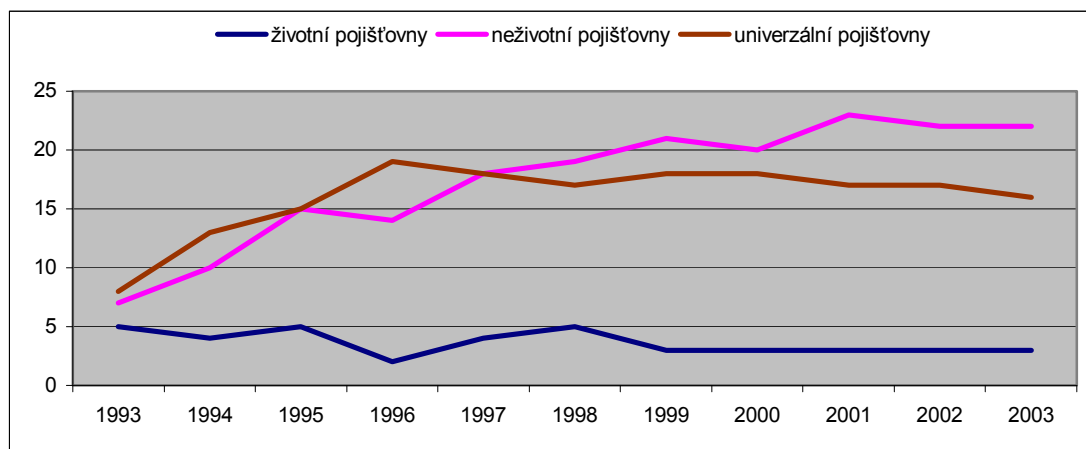
Počet pojišťoven na trhu se neustále mění. Např. v roce 2003 byla odejmuta licence pojišťovnám Certusia, Pardubická Pojišťovna a Zürich Pojišťovna. Naopak tři subjekty tuto licenci získali, a to HDI Industrie Versicherung AG, Pojišťovna VZP a Nederlandse Credietverzekering maatschappij N.V.

2.1.1.1 Poměr v zastoupení pojišťoven na domácím trhu

Na českém trhu působí pojišťovny různého zaměření. Jedná se o pojišťovny:

- ❑ univerzální, a to proto, že pojišťují všechny druhy rizik a současně mohou provozovat také zajištění,
- ❑ životní,
- ❑ neživotní,
- ❑ specializované, které se zaměřují na konkrétní druh pojištění, popř. na pojišťování určitých rizik.

Následující graf je uváděn od roku 1993. Důvodem je skutečnost, že k 1. 1. 1993 došlo ke vzniku samostatných republik – České a Slovenské, a tak toto datování umožňuje lepší porovnání údajů.

Zdroj: [42]

Graf 2– Vývoj složení pojišťoven v ČR v letech 1993 – 2003

Na základě povolení Ministerstva financí ČR působil v roce 1993 na území České republiky celkový počet 20 pojišťoven. Na začátku zde tedy provozovalo svou činnost 5 životních, 7 neživotních a 8 univerzálních pojišťoven. Jejich počet v následujících letech postupně narůstal – to lze tvrdit především v případě neživotních a univerzálních pojišťoven, neboť v oblasti životních pojišťovacích ústavů je trend spíše klesající. Počáteční stav 5 životních pojišťoven nebyl nikdy překročen a v posledních sedmi letech se ustálil na hodnotě 3 pojišťoven v ČR provozujících tuto činnost. I přesto lze doufat, že se tento stav změní, neboť z dlouhodobého hlediska má trh životního pojištění v ČR stále značný růstový potenciál.

Nejvyrovnanější rostoucí tendence je patrná u neživotních pojišťoven. Odůvodnění je možné hledat mj. ve skutečnosti, že pro Čechy je nejdůležitějším pojistným produktem pojištění domácnosti, na druhém místě je životní a úrazové pojištění.

Nejužívanějším pojistným produktem zůstává dlouhodobě povinné ručení následované pojištěním domácnosti, které v současnosti využívá zhruba 36 % populace.

2.1.1.2 Pojišťovny podle původu kapitálu

Na vzrůstajícím počtu pojišťoven se zpočátku podílel zejména tuzemský kapitál. Zahraniční kapitál převažoval v roce 1993 pouze u 7 pojišťoven, ale v roce 2000 už to bylo u dalších 9.

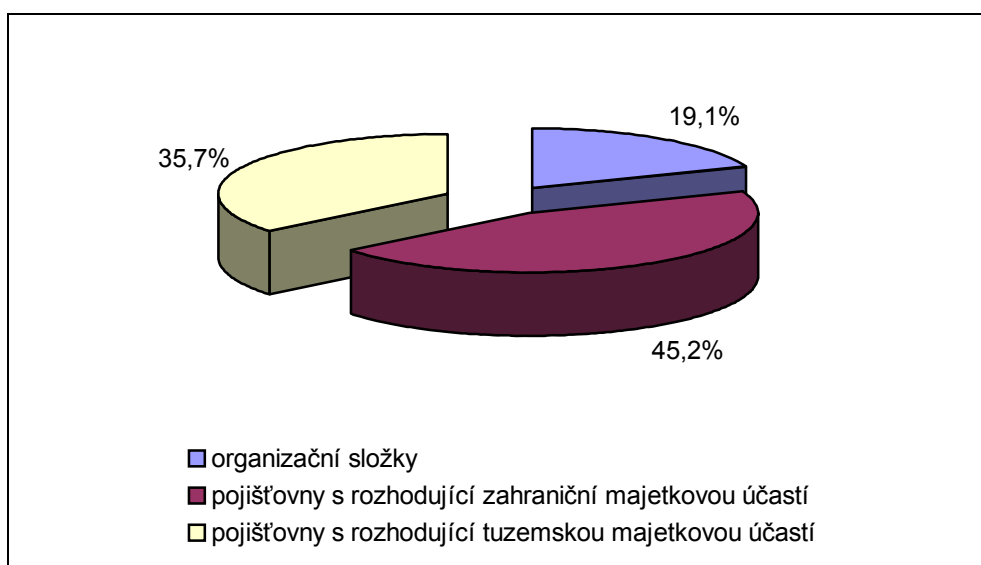
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet pojišťoven celkem	20	27	35	35	40	41	42	41	43	42	42
z toho:											
organizační složky	6	7	8	8	7	7	7	6	8	7	8
tuzemské pojišťovny	14	20	27	27	33	34	35	35	35	35	34
z toho:											
s převahou zahraničního kapitálu	7	10	12	12	13	15	15	16	19	19	19
s převahou tuzemského kapitálu	7	10	15	15	20	19	20	19	16	16	15

Zdroj: [42]

Tabulka 2 – Pojišťovny podle původu kapitálu

Počet zahraničních pojišťoven, jež působí na území České republiky prostřednictvím svých organizačních složek, se měnil jen velmi málo. V roce 2003 provozovalo pojišťovací činnost 8 těchto složek, čímž se jejich počet vrátil na úroveň let 1995 a 1996.

I přesto vliv zahraničního kapitálu na domácí pojišťovací průmysl stoupá, což lze dokázat na zvyšujícím se počtu tuzemských pojišťoven s rozhodující zahraniční majetkovou účastí. Z původních 7 pojišťoven v roce 1993 se současný stav ustálil na 19.

Zdroj: Česká asociace pojišťoven

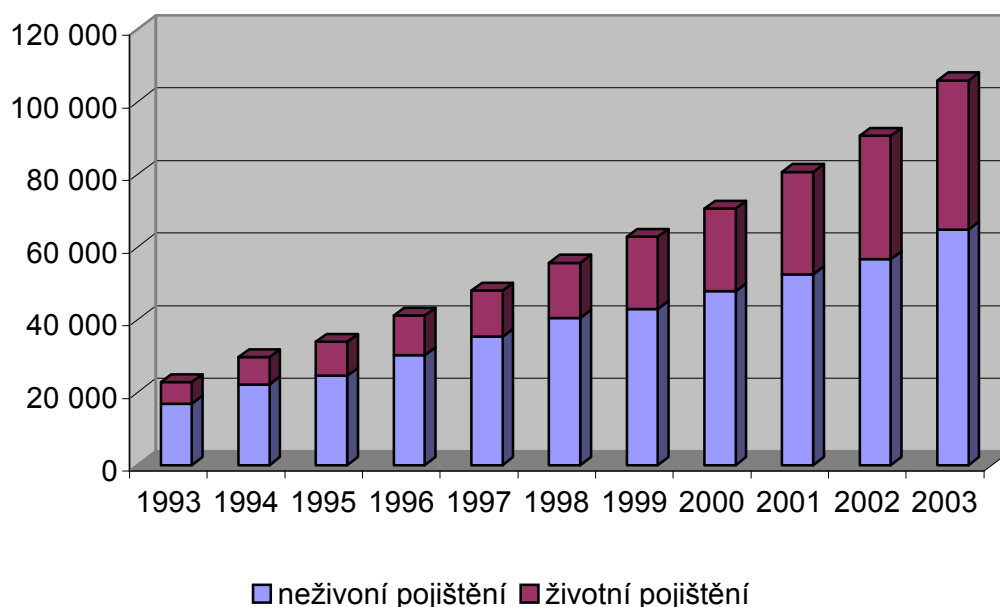
Graf 3– Pojišťovny podle původu kapitálu k 31. 12. 2003

2.1.1.3 Předepsané pojistné

Jedním z ukazatelů výkonnosti pojistného trhu je i výše předepsaného pojistného a také jeho podíl na hrubém domácím produktu (HDP). Celkové předepsané pojistné výrazně vzrostlo, a to na téměř 106 mld. Kč v roce 2003 z původních necelých 23 mld. Kč roku 1993. Tendence je neustále rostoucí a například rok 2003 zaznamenal v porovnání s předcházejícím rokem růst předepsaného pojistného o 16,9 %, přičemž v oblasti životního pojištění se tempo růstu vyšplhalo na 20,8 %, u neživotního pojištění pak na 14,5 %.

Na nárůstu se větší měrou podílelo životní pojištění, kde předepsané pojistné zaznamenalo největší vzestup v roce 1999. [42]

Růst neživotního pojištění je závislý zejména na počtu pojišťoven, jež ho provozují. Vývoj nákladů na pojistná plnění byl až do roku 1996 rovnoměrný, ale v letech 1997 – 1999 došlo k výkyvům způsobeným mimo jiné zvýšenou výplatou pojistného plnění v důsledku povodní.

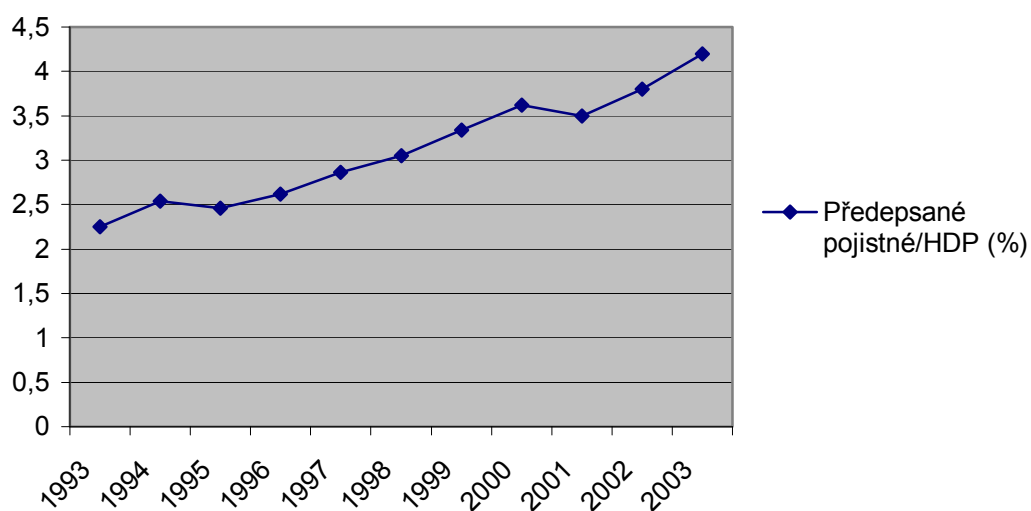
Graf 4– Předepsané pojistné v mil. Kč v období 1993 – 2003 [vlastní zpracování]

Sektor pojišťovnictví se neustále vyvíjí a buduje si pozici v národním hospodářství. To je zřejmé i z vývoje podílu předepsaného pojistného na HDP. Podíl jednotlivých pojišťoven na předepsaném pojistném se výrazně mění a znamená také neustálý pokles podílu největší české pojišťovny, tj. České pojišťovny, a. s. Ta zaznamenala v roce 1993 hodnotu 86,8 % z celkového předepsaného pojistného na českém trhu, ale v roce 2000 už to bylo pouze 38,1 %.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Předepsané pojistné v mld. Kč	23	30	34	41	48	56	63	71	81	91	106
HDP v mld. Kč	1 020	1 183	1 381	1 567	1 680	1 837	1 887	1 959	2 315	2 415	2 532
Předepsané pojistné/HDP (%)	2,25	2,54	2,46	2,62	2,86	3,05	3,34	3,62	3,5	3,8	4,2

Zdroj: [42]

Tabulka 3 – Podíl celkového předepsaného pojistného na HDP v % v letech 1993 - 2003

Graf 5– Vývoj celkového předepsaného pojistného na HDP v % za období let 1993 – 2003
[vlastní zpracování]

2.2 Neživotní pojištění

- ❑ nejrozšířenějším typem pojištění mezi domácnostmi, které mají nějaké pojištění, je pojištění domácnosti (69 %),
- ❑ povinné ručení (motorová vozidla) má uzavřeno 63 % domácností,

- ❑ 45 % domácností, má sjednáno úrazové pojištění a připojištění,
- ❑ 33 % domácností využívá pojištění budov. [27]

2.3 Životní pojištění

Kvalita produktů životního pojištění na českém trhu se neustále zlepšuje, ale ČR i nadále pokulhává za světem jak v počtu pojištěných osob, tak v nedostatečné výši příspěvků na životní pojištění a s tím související nedostatečné výši pojistného krytí. Pokud srovnáme počet pojistných smluv na českém trhu s počtem ekonomicky činných občanů, dosahujeme evropského průměru. Ovšem další ukazatel, kterým je poměr předepsaného pojistného k hrubému domácímu produktu není příznivý, a to také proto, že si lidé volí stále nízké pojistné částky.

Přitom životní pojištění umožňuje naspořit finanční prostředky a k tomu tuto službu kombinovat tak, aby byl klient současně pojištěn. Jedná se tedy o produkt zahrnující v sobě jednak efekt pojištění proti neočekávaným událostem, jednak efekt spoření.

V současné době vlastní povolení k poskytování životního pojištění 19 pojišťovacích ústavů. Trhu v této oblasti vévodí Česká pojišťovna, ale konkurence neustále roste, i když se potýká s konzervatismem obyvatel. To dokazují i údaje sledující strukturu finančních investic českých domácností, neboť tak vysoký podíl bankovních vkladů na celkovém jmění tuzemských investorů nemá ve vyspělých zemích EU obdoby. Hotovost a vklady totiž tvoří v Česku téměř osmdesát procent všech finančních úspor.

Pojišťovna	Pojistné v mil. Kč
Česká pojišťovna	6 094
ING - Nationale Nederlanden	2 432
Komerční pojišťovna	1 788
Kooperativa, pojišťovna	1 704
ČSOB Pojišťovna	1 587
Pojišťovna České spořitelny	1 347
PRVNÍ AMERICKO - ČESKÁ pojišťovna	718
Allianz pojišťovna	662
CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS	541
Generali Pojišťovna	488

Zdroj: *Česká asociace pojišťoven*

Tabulka 4 – 10 největších pojišťoven poskytujících životní pojištění (podle předepsaného pojistného za 1 – 6/2003)

Rok 2003 znamenal pro český trh životního pojištění vysoký nárůst – občané ČR za životní pojistky utratili 41,1 miliard korun a podíl těchto pojistek na celém trhu dosáhl téměř 40 procent. Pozitivní trend je zřejmý, neboť podíl životního pojištění na celkovém pojištění v ČR za posledních pět let vzrostl z méně než 30 na 40 procent.

	2003	2002	2001	2000
Předepsané pojistné na životní pojištění	41,1	34,2	28,4	22,8

Zdroj: [27]

Tabulka 5 – Předepsané pojistné na životní pojištění v mld. Kč v letech 2000 – 2003

2.3.1 Základní typy životních pojistek

- ❑ Rizikové životní pojištění – klient platí takové pojistné, které pouze kryje riziko ztráty života, případně úrazu s trvalými následky. Toto životní pojištění není spojeno se spořením.
- ❑ Kapitálové životní pojištění – pojistné placené klientem se dělí na dvě části – na rizikovou složku (pojištění pro případ ztráty života) a spořicí složku. Tento typ životního pojištění je tedy spojen se spořením. Naspořené prostředky klient získává od pojišťovny zpět – po ukončení smlouvy (výplata z titulu dožití). Klient ale nemůže ovlivňovat, do jakých aktiv jsou peníze z jeho spořicí složky investovány. [27]
- ❑ Investiční životní pojištění – jedná se o speciální typ kapitálové životní pojistky, kde má klient možnost sám ovlivnit, kam budou peníze z jeho spořicí složky umístovány. K dispozici je zpravidla několik podílových fondů, jež se odlišují výnosností a rizikem. Přitom platí, že v průběhu trvání pojistky má klient možnost své peníze ze spořicí složky přesouvat podle potřeby mezi jednotlivými podílovými fondy.

2.3.2 Investiční životní pojištění

Investiční životní pojištění je pokládáno za nejmodernější produkt životního pojištění a statisticky je dokázáno, že na vyspělých trzích v USA, Velké Británii či Irsku zaujímá rozhodující a z dlouhodobého pohledu rostoucí podíl na novém obchodu životního pojištění.

Výhodou pojištění je možnost klientů sledovat, jak se jejich investice vyvíjejí a současně možnost je aktivně ovlivňovat. Na druhou stranu je na ně přeneseno riziko ztrát při nepříznivém vývoji na trhu.

Investiční pojištění obvykle zabezpečuje pojistnou ochranu pro případ smrti společně s plněním při dožití se konce pojištění. Na trhu jsou ale i pojištění bez krytí rizika smrti, obvyklá např. na francouzském trhu. [12]

Ke kladům pojištění přispívá i daňové zvýhodnění. V opačném případě by totiž bylo výhodnější investovat přímo do podílových fondů, kde lze díky nižším poplatkům dosáhnout lepších investičních výsledků. Protože investiční riziko nese pojistník, je pojišťovna svobodnější při investování, což směřuje i k vyšším potenciálním výnosům.

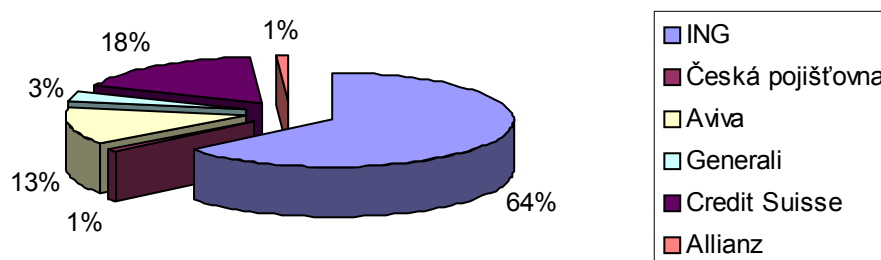
Z makroekonomického hlediska je produkt nezávislý jak na sazbě na mezibankovním trhu a výnosu státních dluhopisů, tak na inflaci. [14]

Za určitou nevýhodu lze paradoxně uvést neexistenci zaručeného výnosu, protože tím nelze využít tohoto pojištění v kombinaci s hypotečním úvěrem, kdy by na konci pojistné doby byla jistina úvěru splacena výnosem plynoucím z pojištění. Z tohoto důvodu není investiční pojištění vhodné ani jako spoření na stáří, neboť není jisté, kolik si do důchodového věku klient stačí naspořit a kolik by činil případný důchod.

2.3.2.1 Pozice investičního pojištění na trhu

Obliba investičního pojištění se trž od trhu liší. Poměrně dobře si vede ve státech Beneluxu a v Itálii, kde pojistné placené na investiční pojištění tvoří okolo poloviny celkového pojistného životních pojištění. Opačným příkladem je Německo nebo Švýcarsko.

První pojišťovnou, která začala tento druh pojištění na českém trhu nabízet, byla v roce 1997 Nationale-Nederlanden. K holandské pojišťovně se poté přidala Aviva (tehdy pod jménem Commercial Union) a Credit Suisse. Tržní podíly na trhu s tímto druhem pojištění se od roku 1998 prakticky nezměnily.

Zdroj: [27]

Graf 6– Podíly pojišťoven nabízejících investiční životní pojištění na českém trhu (rok 2004)

Česká republika předstihla v rozdělení pojistného mezi investiční a tradiční pojištění Německo, ale lze předpokládat, že význam investičního pojištění bude i nadále posilovat, neboť jeho dynamika růstu je vyšší než dynamika životního pojištění jako celku. To je s ohledem na skutečnost, že dané pojištění prodávají ve větší míře pouze tři společnosti (ING, Credit Suisse, Aviva) zajímavý výsledek.

2.4 Pojištění a Evropská unie

Dnešní pojistný trh v Evropě je stabilizovaný a velice vyzrálý a i když počet pojišťoven v Evropské unii klesá, jedná se pouze o trend slučování do větších gigantů. Tyto velké společnosti tak mohou poskytovat pojistné plnění při všech myslitelných pojistných událostech, a to i velkého rozsahu.

Mezi největší evropské pojišťovny patří AXA, AGF, Generalli, Allianz, Lloyds, Generali Versicherung, Raiffeisen Versicherungs a UNIQA Personenversicherung.

Mezi členskými státy EU existují rozdíly, jež nelze vysvětlit jen úrovní nebo silou ekonomiky. Stejně tak vyplývají z rozdílu tradic, obliby konkrétních finančních produktů, forem důchodového zabezpečení a daňové soustavy.

Počet pojišťoven v EU klesl mezi lety 1996 a 2001 o 10 % (v polovině roku 2004 jich bylo 3 495). Na druhou stranu, celkové příjmy vzrostly za stejné časové období o 50 %, přičemž největšího rozmachu dosáhly pojišťovny v Itálii a Velké Británii.

V současné době se 56 % pojišťoven specializuje na neživotní pojištění, 25 % na životní a 19 % na zajištění a náhradní pojištění.

2.4.1 Neživotní pojištění a EU

- ❑ V neživotní větvi pojištění se projevila silná konkurence, neboť počet pojišťoven ve sledovaném období let 1996 - 2001 klesl o 12,2 %. Největší měrou se tak stalo v Itálii (-22 %), Španělsku (-19,6 %) a Dánsku (-18,9 %). Naopak nárůst počtu pojišťoven zaznamenali v Irsku (+12,3 %), Švédsku (+5,7 %) a také Lucembursku (+4,3 %).
- ❑ Povinné ručení, tj. pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, kryje až do výše sjednaných limitů škody, které řidič způsobí svým vozidlem na majetku nebo zdraví třetích osob. V České republice byla minimální výše těchto limitů nastavena před vstupem do EU na 5, resp. 18 mil. Kč. V EU je to mnohem více – v přepočtu se jedná o 18, resp. 35 mil. Kč. K 1. 5. 2004 však došlo k úpravě českých limitů na evropskou úroveň.

2.4.2 Životní pojištění a EU

- ❑ Největší oblibě se životní pojištění těší v Nizozemí. Svědčí o tom fakt, že Nizozemci každý měsíc odkládají ze svého rodinného rozpočtu na životní pojištění nejvíce, a to 4,7 %, následováni Brity (4,0 %) a Iry (3,6 %). Mimochodem, Američané vynakládají na svou životní pojistku měsíčně 4,1 % z rodinných příjmů.

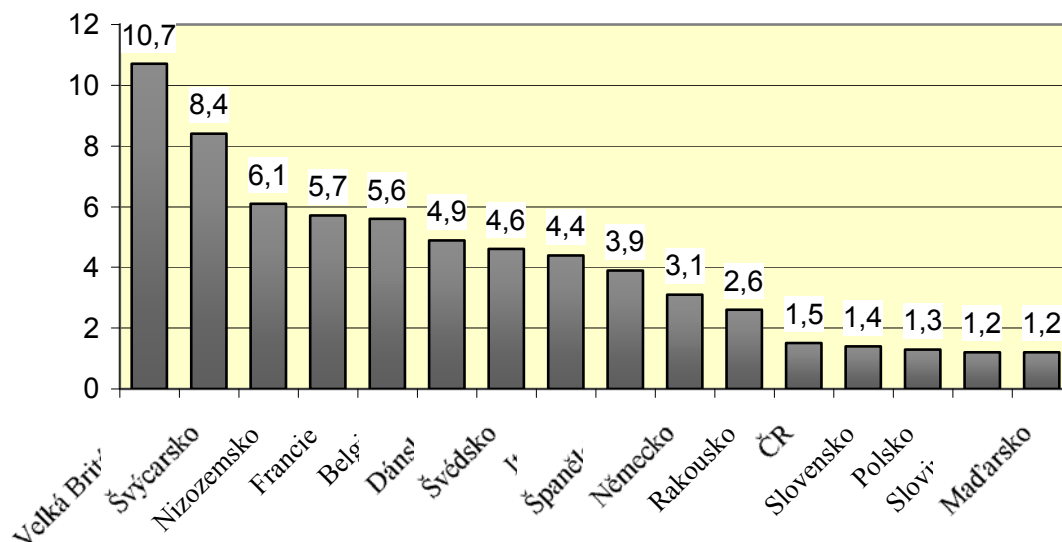
- Naopak nejméně je pojistný trh rozvinut v nových členských zemích, přesněji v Estonsku, Lotyšsku a Litvě. Zde výdaje na životní pojištění nedosahují ani jednoho procenta z měsíčních výdajů domácnosti.

Nizozemí	4,7	Portugalsko	1,7
Velká Británie	4,0	Finsko	1,6
Irsko	3,6	Maďarsko	1,6
Belgie	3,5	Polsko	1,5
Německo	3,3	Kypr	1,3
Francie	3,0	Slovensko	1,3
Rakousko	2,9	Malta	1,2
Itálie	2,7	Švédsko	1,1
Lucembursko	2,4	Řecko	1,0
Slovinsko	2,4	Estonsko	0,9
Dánsko	2,2	Lotyšsko	0,5
Španělsko	1,8	Litva	0,3
Česká republika	1,7		

Zdroj: [46]

Tabulka 6 – Průměrné výdaje domácností na pojištění v roce 2003 (v % z měsíčního rozpočtu domácnosti)

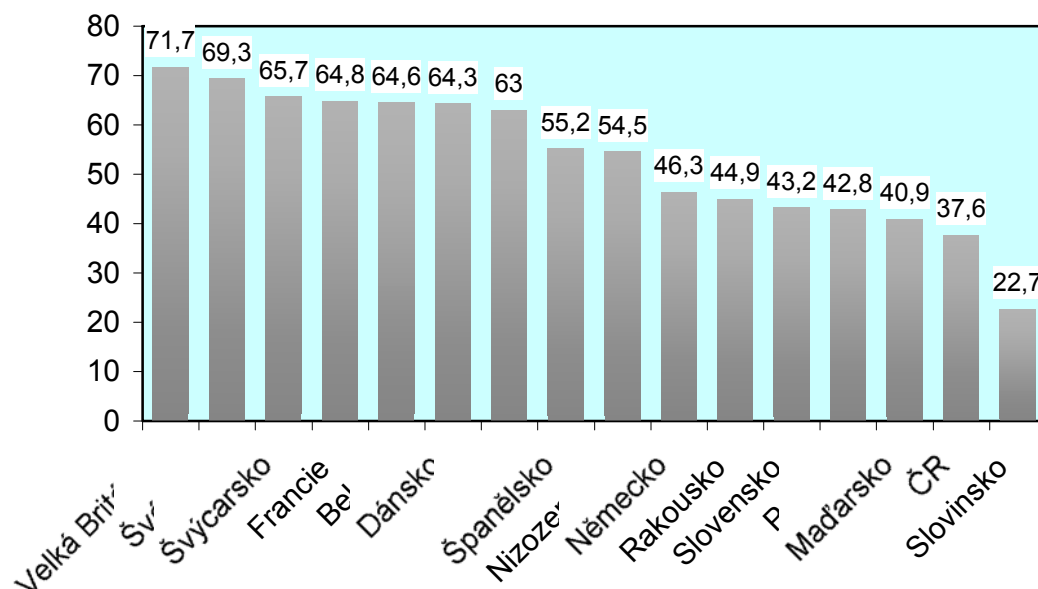
- Co se týče České republiky, ve srovnání s ostatními zeměmi EU jsme na tom lépe než ve skandinávských zemích (Finsko a Švédsko). Zde je ale nutné poznamenat, že životní pojištění je oblíbené zejména tam, kde by v případě pojistné události stát občanům nezaručil téměř žádné peněžní plnění a kde státem garantované penze jsou poměrně nízké. To se netýká právě Skandinávie, neboť zde drží stát nad občany ochranou ruku téměř ve všech případech, a proto mnoha občanům stačí pouze tyto státní garance. [46]

Zdroj: [38]

Graf 8 - Podíl předepsaného pojistného životního pojištění na HDP (v %) za rok 2002

- ❑ Z makroekonomického hlediska je vypovídající podíl ročního předepsaného pojistného na životní pojištění na HDP. V ČR tento podíl činil v roce 2003 pouze 1,7 %. Porovnáme-li tento výsledek s Evropou, zjistíme, že zde byl podíl téměř trojnásobný. Lidé v ČR totiž stále tíhnou k bankovním vkladům, zatímco v EU lidé své úspory více diverzifikují.
- ❑ Na druhou stranu, v rámci nových zemí EU je tento podíl přibližně stejný a představuje tak určitý optimismus z pohledu dalšího růstu.
- ❑ Mezi hlavní evropské produktové trendy patří rozvoj investičního životního pojištění. V ČR se tento druh pojištění objevil poprvé koncem devadesátých let a přes dynamický rozvoj stále nedosahuje evropských parametrů. Zatímco v Evropě je podíl investičního životního pojištění třetinový, v ČR je méně než desetinový.

Zdroj – [38]

Graf 7– Podíl pojistného na životní pojištění na celkovém předepsaném pojistném (v %, rok 2002)

- ❑ V roce 2003 zaznamenalo životní pojištění více než 20% nárůst a na celkovém objemu předepsaného pojistného se podílí přibližně 39 %. Pokud srovnáme dosažené výsledky ČR s těmi EU, je u nás celkový objem životního pojištění stále nižší, zhruba čtvrtinový.
- ❑ V porovnání se zeměmi Evropy je u nás životní pojištění málo rozvinuto, např. průměrný evropský občan platí na toto pojištění ročně 10krát více než občan České republiky.
- ❑ Podíl životních pojistek na celém českém pojistném trhu v roce 2003 dosáhl 40 %, zatímco v evropských zemích je tento poměr obrácený. Příkladem může být Skandinávie – ve Finsku se v roce 2002 podílelo životní pojištění na celkovém předepsaném pojistném 80 procenty, ve Švédsku to bylo 69 procent.

2.5 Pojištění ve světě

Počátek devadesátých let byl poznamenán dozníváním celosvětové ekonomické deprese, která se nevyhnula ani pojišťovnictví. Krize v pojišťovnictví měla však i své autonomní, pojistně-technické příčiny. Od roku 1985, kdy růst celkového přijatého pojistného dosáhl svého posledního vrcholu, jeho meziroční nárůsty trvale klesaly, přičemž největší stagnaci zaznamenala Severní Amerika. [17]

V roce 1990 činil meziroční nárůst jen jedno procento a stagnace tím dosáhla nejnižšího bodu. Ale už následující rok s sebou přinesl obrat k lepšímu a s tím i oživení, které bylo v oblasti pojištění dokonce větší než v globální ekonomice. Poslední desetiletí 20. století tak bylo ve znamení růstu.

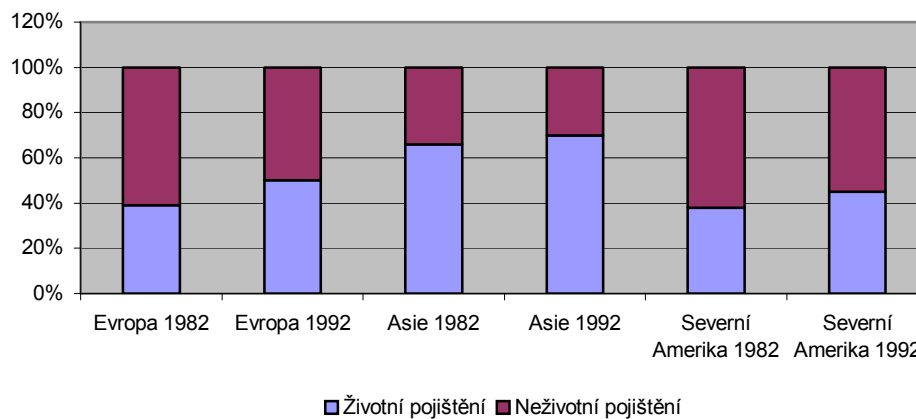
2.5.1 Mezikontinentální srovnání

V roce 1993 byla na celosvětovém pojistném trhu nejsilnějším a nejdynamičtějším kontinentem Asie s podílem 34,8 % na celkovém přijatém pojistném a nejvyššími meziročními nárůsty. [17]

Tento asijský nárůst byl na úkor Severní Ameriky. Evropa si jako třetí nejsilnější kontinent držela stabilní pozici s 27 % na celkovém přijatém pojistném. Odstup dalších kontinentů od „silné trojky“ byl a stále je propastný.

Jak v Severní Americe, tak i v Asii stojí dosažené výsledky na výkonnosti dvou ekonomických gigantů – USA a Japonska. Tyto země docilují několikanásobku přijatého pojistného nejsilnějších zemí Evropy, kterými jsou Německo a Velká Británie, i když na evropském kontinentu jsou podíly na trhu mezi jednotlivými státy podstatně vyrovnanější.

Na pojistném trhu Evropy působilo v roce 1993 více než 5000 autorizovaných pojišťoven. Tři státy s nejsilnějšími pojistnými trhy, tedy Německo, Velká Británie a Francie, měly také největší počty pojistitelů. Ovšem na druhou stranu je třeba upozornit na skutečnost, že počet pojistitelů nemusí nutně vyjadřovat sílu národního trhu, což dokazuje Švédsko, kde je sedmkrát více pojišťoven než v Rakousku, ale objem pojistného dosahuje téměř stejných hodnot.

Zdroj: [17]

Graf 9 – Podíly životního a neživotního pojištění podle kontinentů

Hodnoty ukazatelů pojištěnosti v jednotlivých zemích jsou ovlivněny:

- ❑ tradicemi v přístupech ke krytí rizik,
- ❑ ekonomickou úrovní země,
- ❑ sociální politikou státu,
- ❑ přístupem státu ke komerčnímu pojištění (uplatnění podpory ze strany státu),
- ❑ existencí alternativních nástrojů krytí rizik vedle komerčního pojištění. [4]

Oblast	Pojistné v mld. USD	Podíl na světě v procentech	Pojistné na obyvatele v USD	Podíl na HDP v procentech
Amerika:	990,5	41,13	1 201,4	7,81
Severní Amerika	949,3	39,42	3 084,0	8,80
Latinská Amerika	41,2	1,71	79,8	2,17
Evropa:	762,4	31,66	918,8	7,84
západní	739,7	30,71	1 542,4	8,31
východní	22,7	0,94	67,8	2,83
Asie:	595,1	24,71	162,6	7,60
Japonsko	445,8	18,51	3 507,5	11,07
Jihovýchodní Asie	138,5	5,75	42,5	4,40
Střední Asie	10,8	0,45	39,6	1,64
Afrika	24,6	1,02	30,1	4,54
Oceánie	35,6	1,48	1 172,6	8,56
Svět	2 408,3	100,00	393,3	7,83

Zdroj: [4]

Tabulka 7 – Pojištěnost v jednotlivých oblastech světa v roce 2001

2.6 ING - Internationale Nederlanden Group

ING Group vznikla v roce 1991, a to propojením bankovní skupiny NMB Postbank Groep a největší holandské pojišťovny Nationale-Nederlanden. Příbuzné kořeny obou institucí daly vzniknout společnosti pod názvem Internationale Nederlanden Group, ve finančních kruzích se rozšířilo označení ING doprovázené charakteristickým logem – lvíčkem.

ING se od svého vzniku rozrůstala jednak získáváním nových klientů, jednak díky několika objemným mezinárodním akvizicím. Za zmínku stojí akvizice investiční banky a správce aktiv Barings v roce 1995, americké pojišťovny Equitable of Iowa Companies v roce 1997, belgické Bank Brussels Lambert v lednu 1998 či amerických pojišťovacích gigantů ReliaStar, Aetna Financial Services a Aetna International v roce 2000.

Typickou vlastností ING je inovativní přístup k potřebám klientů při poskytování integrovaných služeb v oblastech pojišťovnictví, bankovníctví a správy aktiv. Společnost se může také pyšnit úspěšným působením v oblasti životního pojištění v rozvíjejících se ekonomikách, např. Jižní Korea, Tchajwan, Maďarsko, Chile, Mexiko či Polsko. Specialitou je ING Direct, jedná se o internetový a direct marketingový koncept retailového bankovníctví.

U společnosti ING je možné se setkat s tzv. programem Employee Benefits. Jedná se o ucelený program zaměstnaneckých výhod mimo klasické mzdové odměňování, jako jsou například penzijní plány a motivační pojištění, které jsou nabízeny větším či menším podnikům a jejich zaměstnancům.

ING Group N.V. je kótována na burze v Amsterdamu. Všechny činnosti v oblasti bankovníctví, pojišťovnictví a správy aktiv jsou včleněny do dvou společností – ING Bank N.V. a ING Verzekeringen N.V. – neboť nizozemský právní řád vyžaduje oddělení bankovních a pojišťovacích aktivit. ING Verzekeringen N.V. je pak výhradním vlastníkem své dceřinné společnosti ING Continental Europe Holdings B.V., jež sídlí v Haagu. Tato společnost je 100% vlastníkem akciových společností ve střední i východní Evropě, tj. v České republice, Maďarsku, Polsku, Rumunsku a na Slovensku.

2.6.1 ING v České republice

Na českém trhu působí společnost ING od roku 1991. Tehdy to bylo prostřednictvím pražské pobočky banky ING (ještě pod názvem Internationale Nederlanden Bank), ale již v červnu 1992 vstoupila na český pojišťovací trh společnost Nationale-Nederlanden, životní pojišťovna, která se v roce 1999 stala čtvrtou největší pojišťovací společností v České republice a nejúspěšnější zahraniční životní pojišťovnou na českém trhu. V té době zaměstnávala 84 000 zaměstnanců a působila v 60 zemích světa.

V České republice je skupina ING tvořena několika společnostmi – vedle banky, pojišťovny a penzijního fondu jsou to servisní společnost ING Management Services, správce aktiv ING Investment Management a dále pak společnosti ING Real Estate a ING Lease.

Expanzivní růst společnosti byl viditelný i na dosahovaném zisku, např. v roce 1998 byl zaznamenán 21% nárůst oproti předešlému roku a březen 1998 přinesl překročení tržní hodnoty ING Group v hodnotě 100 miliard guldenů (přibližně 60 miliard USD), čímž se skupina ING stala sedmým největším holdingem působícím v Evropě.

Firemní klientele nabízí ING služby komerčního a investičního bankovníctví, např. půjčky, cash management, treasury, leasing apod. Pomocí programu zaměstnaneckých výhod lze zvýšit loajalitu a motivovat zaměstnance.

Od roku 2000 nabízí ING svým klientům unikátní koncept osobního finančního plánování. Poskytuje tak komplexní řešení finanční situace a zajištění všech momentálních a budoucích potřeb. Znamená to, že na základě podrobné finanční analýzy poradce doporučí klientovi nejvhodnější řešení tak, aby byl v budoucnu finančně zajištěn.

2.6.2 ING Nationale-Nederlanden

Historie Nationale-Nederlanden sahá do roku 1845, kdy se dva holandské pojišťovací agenti rozhodli založit vlastní pojišťovnu De Nederlanden van 1845. Z této původně malé pojišťovny se stávala stále větší a výsledkem byla největší holandská pojišťovna Nationale-Nederlanden, jež se roku 1991 spojila s NMB Postbank a od stejného roku je tak užíván současný název ING.

Nationale-Nederlanden obdržela jako vůbec první zahraniční pojišťovna licenci k provozování pojišťovacích služeb v České republice. Jako druhá největší životní pojišťovna pokrývá v zemi přibližně 14 procent trhu..

Nationale-Nederlanden nabízí širokou škálu produktů životního pojištění, doplněných celou řadou připojištění. S tím také souvisí rok 1995, kdy akvizicí Průmyslového penzijního fondu rozšířila ING svou nabídku o penzijní připojištění. Od roku 1998 se pojišťovně otevřely brány i dalšího, neživotního pojištění. Prvními zástupci této kategorie pojistných produktů jsou Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti a Pojištění denní dávky při pobytu v nemocnici. Klientům Nationale-Nederlanden se tak dostává pojišťovacích služeb, které respektují jejich individuální požadavky.

Za pevnou pozicí Nationale-Nederlanden se skrývají čísla, která hovoří za vše: 150 000 pojistných smluv a předepsané pojistné v hodnotě 2,38 miliardy korun k datu 31. 12. 1997. Druhé číslo představuje k předchozímu roku nárůst o téměř 30 procent. V roce 2002 pojišťovna zaznamenala předepsané pojistné ve výši 4,8 miliardy korun a objem aktiv ve správě překročil hodnotu 18,5 miliardy korun.

Jde o logický důsledek strategie, kterou si společnost vytyčila. Jejím stěžejním bodem je poskytovat prvotřídní servis a nabízet opravdu kvalitní produkty. Nationale-Nederlanden je známa mimořádnou péčí o klienty také proto, že pojišťovací poradci, kteří produkty společnosti nabízejí, procházejí několikasupňovým školením a umějí tak doporučit vhodné pojištění či sestavit individuální pojistný plán. Odborné kvality a profesionální přístup osobních poradců doplňuje také široké portfolio nabízených produktů.

2.6.3 Employee benefits

Stále více společností nabízí svým zaměstnancům vedle finančního ohodnocení také řadu dalších výhod, jakými jsou například příspěvky na penzijní připojištění, životní a zdravotní pojištění, úhrada mzdy v době nemoci nad rámec zákonem stanoveného minima. Jedná se o důsledek uvědomění si, že lidé jsou pro společnost nejcennější devizou.

A proto zareagovala i společnost ING a jako první uvedla na domácí trh ucelený a flexibilní program zaměstnaneckých výhod označovaný jako Employee Benefits. Jde o program „ušíť na

míru“ klientovi a zahrnující celou řadu výhod jak pro řadové zaměstnance, tak i pro vrcholový management. Neustále se rozšiřující nabídka zahrnuje například životní a soukromé zdravotní pojištění a penzijní připojištění.

2.6.4 Koncept osobního finančního plánování

ING Nationale-Nederlanden využívá konceptu osobního finančního plánování. Jedná se o filozofii přístupu ke klientům, která jim na základě analýzy jejich potřeb nabízí komplexní řešení finanční situace.

Toto osobní finanční plánování je nabízeno prostřednictvím poradců pro finanční plánování ING Nationale-Nederlanden. Poradce (dříve pojišťovací poradce) doporučí klientovi nejvhodnější řešení s cílem, aby byl klient v budoucnu finančně zajištěn. Nemusí se bezpodmínečně jednat jen o penzijní připojištění, životní pojištění či podílové fondy, ale i další finanční produkty. Zmíněná analýza finanční situace se provádí s využitím speciálního počítačového programu v noteboocích, čímž je zajištěna maximální flexibilita při prodeji.

2.6.5 Komunikační kanály

ING poskytuje své produkty prostřednictvím těchto distribučních kanálů:

- ❑ poradci pro finanční plánování – jde o hlavní distribuční kanál, který poskytuje profesionální servis,
- ❑ brokers – kanál zacílený na individuální přístup a dlouhodobé vazby pod profesionálním vedením,
- ❑ externí partneři – jedná se o spolupráci s některými vybranými společnostmi,
- ❑ přímý kanál, tj. internet a telefon.

2.6.5.1 Obchodní služba ING

Model vedení poradců pro finanční plánování obchodní služby ING je založen na následujících pilířích:

- a) oddělení Human Resources - podílí se na profesionalizaci v náboru, proškolení, výběru a talent managementu,
- b) profesionální technika řízení aktivit a výkonů,
- c) motivace a systém odměn - podporuje budování širokého portfolia klientů a poskytuje poradcům pro finanční plánování důvod ke spokojenosti.

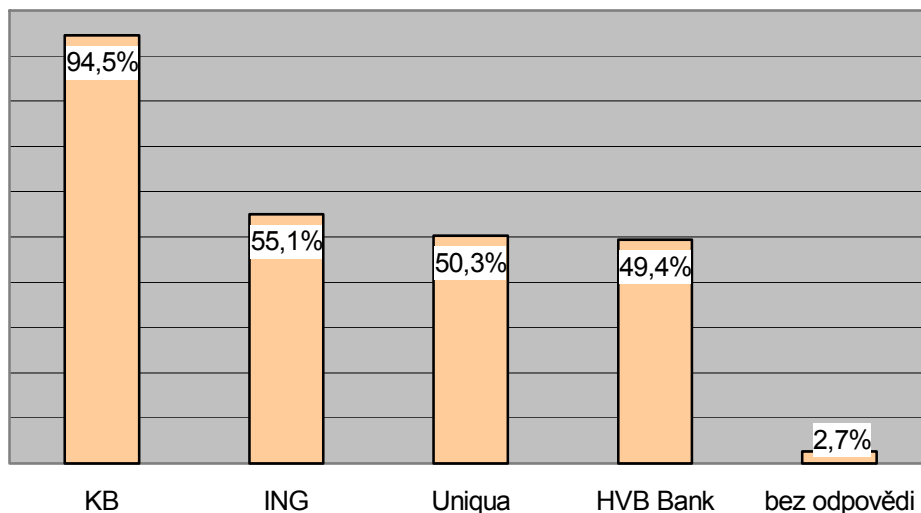
Všechny uvedené pilíře působí na poradce finančního plánování, neboť:

- ❑ vytváří konkurenční prostředí při náboru kvalitních poradců,
- ❑ pomáhají motivovat stávající poradce s velkým potenciálem,
- ❑ dávají poradcům s nízkou produktivitou důvod ke zlepšení,
- ❑ vytvářejí příznivou atmosféru v obchodní službě.

2.6.6 Povědomí o značce ING

Úroveň povědomí značky ING neustále narůstá, což je výsledkem dlouhodobě cílené reklamy a PR kampaní. Znalost loga ING a společnosti jako takové byla významně posilněna sponzoringem České republiky na EURO 2004. V této aktivitě – sponzoringu české reprezentace – společnost ING i nadále pokračuje.

Na základě výzkumu, který byl pro společnost ING proveden v červenci a srpnu 2004 byla zjištěna výše popsaná stoupající tendence povědomí občanů o ING. Cílovou skupinou pro účely tohoto monitoringu byla populace ČR ve věku 15 – 60 let s minimálním čistým měsíčním příjmem na domácnost 17 000 Kč. Celkem bylo dotazováno 439 občanů.

Zdroj: [27]

Graf 10 – Znalost loga ING v České republice v procentech (červenec 2004)

Společnost ING věnuje značné prostředky na kampaně v českých médiích i mimo ně. Například Charlie Chaplin a fotbalista Pavel Nedvěd se na podzim 2004 staly hlavními aktéry vlny mediální kampaně na podporu image ING v České republice. Produktoví manažeři připravují podrobné prezentace produktů a služeb, které následně umísťují do různých českých periodik.

2.6.7 Firemní ocenění

Společnost ING se pravidelně umísťuje v popředí různých anket. Jednou z nich je ocenění Rhodos za firemní image. V roce 2004, kdy bylo porotou hodnoceno 500 top manažerů v České republice, dosáhla ING těchto výsledků:

- ❑ ING Penzijní fond vyhrál potřetí v řadě, a to v kategorii Penzijních fondů. Vedle této hlavní ceny získal také ocenění Modrý Rhodos za dlouholetý firemní image.
- ❑ ING životní pojišťovně uspěla již počtvrté za sebou a obdržela cenu za nejlepší image mezi pojišťovnami.

Tento osmý ročník, stejně jako ty předešlé, hodnotil zejména kvalitu produktů, přístup ke klientům, schopnost přizpůsobit se místnímu trhu, tradici a spolehlivost.

Další výborné umístění, kterého společnost dosáhla v roce 2004 je třetí místo v hodnocení kvality firemních internetových prezentací v České republice WebTop100. To dokazuje, že prezentace ING splňuje kritéria moderního, funkčního a dobře použitelného webu.

Zdrojem pro hodnocení se stal žebříček Czech Top 100 obdivovaných, neboť firmy v něm obsažené nejsou seřazeny podle dosaženého obrátu, ale naopak podle toho, jak je občany vnímána jejich image.

Penzijní připojištění ING získalo v roce 2004 ocenění Zlatá koruna a penzijní fond ING se stal držitelem ocenění MasterCard Banka roku 2004 v kategorii penzijních fondů. Obdobné ocenění obdržela i pojišťovna ING v kategorii životního pojištění, a to MasterCard Banka roku 2004 za produkt Dočasné životní pojištění.

2.6.8 Druhy pojištění

- ☐ Dočasné životní pojištění
- ☐ Úvěrové životní pojištění
- ☐ Kapitálové životní pojištění
- ☐ Kapitálové důchodové pojištění
- ☐ Pojištění důchodu
 - Pojištění jistého důchodu
 - Pojištění doživotního důchodu
 - Pojištění smíšeného důchodu
- ☐ Životní pojištění Investor Plus
- ☐ Životní pojištění Investice
- ☐ Flexibilní pojištění Benefit

- ❑ Investiční životní pojištění
- ❑ Pojištění pro děti
 - Investiční pojištění Junior
 - Stipendijní pojištění
 - Svatební pojištění
 - Junior Top
- ❑ Pojištění zdraví
 - Pojištění denní dávky při pobytu v nemocnici
 - Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti

Pro případ uzavírání pojištění zdraví byl zřízen samostatný právní subjekt Nationale-Nederlanden, a. s., se sídlem v Praze, neboť Nationale-Nederlanden, organizační složka, nemá jakožto životní pojišťovna kompetenci uzavírat neživotní pojištění. V praxi to tedy znamená, že veškerá životní pojištění jsou uzavírána s Nationale-Nederlanden se sídlem v Rotterdamu, ale přes pražskou organizační složku.

Frekvence placení:

- a) jednorázová platba,
- b) běžná platba – měsíční, čtvrtletní, pololetní, roční.

2.6.8.1 Dočasné životní pojištění

Společnost ING vyplatí pojistnou částku, zemře-li pojištěný v době trvání pojištění. Smrtí pojištěného pojištění zaniká. [44]

Společnost neplní za smrt, která nastane v období do dvou let od počátku pojištění, a to následkem sebevraždy nebo pokusu o sebevraždu. Pojistná částka, která je sjednána na počátku pojištění může být zvyšována

2.6.8.2 Úvěrové životní pojištění

- ❑ s jednou pojistnou částkou,
- ❑ se sestupnou pojistnou částkou – pojistná částka je snižována podle toho, jak klesá klientův dluh u banky.

Pojistná doba je minimálně 1 rok a maximálně 65 let (maximálně do věku 80 let), vždy shodně s dobou splatnosti úvěru. Stejně jako u Dočasného životního pojištění platí, že společnost vyplátí pojistnou částku, zemře-li pojištěný v době trvání pojištění a jeho smrtí pak pojištění zaniká.

2.6.8.3 Kapitálové životní pojištění

U tohoto druhu pojištění je klientovi po uplynutí pojistné doby vyplacena pojistná částka včetně podílu na zisku a v případě, že se nedožije konce pojistné doby, je z Kapitálového životního pojištění vyplacena osobě určené ve smlouvě pojistná částka, jež je navýšena o podíl na zisku společnosti.

Je možné umocnit pojistnou ochranu výběrem z široké nabídky připojištění a při jiném než měsíčním placení pojistného získává klient slevu na pojistném. Výhodou pojištění je také skutečnost, že splňuje podmínky pro daňovou odčitatelnost a na danou pojistku může přispívat i zaměstnavatel s využitím daňových slev.

2.6.8.4 Kapitálové důchodové pojištění

U Kapitálového důchodového pojištění by v případě úmrtí pojištěného byla určené osobě vyplacena částka odpovídající výši dosud zaplaceného pojistného. Ostatní charakteristiky jsou shodné s Kapitálovým životním pojištěním.

2.6.8.5 Pojištění důchodu

U tohoto pojištění se platí pojistné vždy jednorázově na celou dobu trvání pojištění. Klient si určuje den počátku výplaty důchodu.

- a) pojištění jistého důchodu – jistý důchod je vyplácen po dobu jistého období uvedeného v pojistné smlouvě (např. klient si určí počátek výplaty důchodu při dosažení 62 let s tím, že mu bude vyplácen po dobu 15 let). Dnem konce jistého období pojištění zaniká. Pokud pojištěný zemře dříve, je důchod vyplácen osobě stanovené ve smlouvě.
- b) pojištění doživotního důchodu – důchod je vyplácen doživotně a je vyšší než v případě jistého důchodu, ale při úmrtí pojištěného peníze propadají pojišťovně.
- c) pojištění smíšeného důchodu – kombinace výše uvedených

2.6.8.6 Životní pojištění Investor Plus

Jeho výhody jsou následující:

- ☐ klient si s tímto pojištěním zajistí prostředky na důchodový věk,
- ☐ ročně si lze z daňového základu odečíst až 12 000 Kč,
- ☐ je možné si zvolit, zda bude toto pojištění pouze investicí, anebo zda jeho součástí bude i pojistná částka pro případ smrti,
- ☐ pojistná ochrana pro případ smrti je tvořena aktuální kapitálovou hodnotou pojištění a sjednanou pojistnou částkou,
- ☐ je možné si sjednat připojištění,
- ☐ rozsah pojistné ochrany lze během pojištění přizpůsobovat individuálním potřebám,
- ☐ sám klient si určí, jak budou jeho peníze investovány, přičemž toto rozhodnutí může průběžně měnit,
- ☐ v průběhu trvání pojištění je možno zvyšovat nebo naopak snižovat výši pravidelně placeného pojistného v závislosti na aktuální finanční situaci.

2.6.8.7 Životní pojištění Investice

Životní pojištění Investice má stejné parametry jako životní pojištění Investor Plus. Jediný rozdíl tak spočívá ve frekvenci placení pojistného. U Investor Plus lze provádět platby měsíčně, čtvrtletně, pololetně či ročně, ale u životního pojištění Investice je pojistné placeno jednorázově.

2.6.8.8 Flexibilní pojištění Benefit

Flexibilní pojištění Benefit má parametry pojištění Investor Plus. Společnost ING vytvořila toto pojištění speciálně pro zaměstnance firem, kterým tak jejich zaměstnavatel platí příspěvky na pojištění. Je tak využito daňových výhod na základě zákona o dani z příjmů.

2.6.8.9 Investiční životní pojištění

ING je jednou z mála pojišťoven, které nabízejí svým klientům investiční životní pojištění. Jedná se o dynamicky se rozvíjející pojištění spojené s možností investice. Klient si přitom sám určí poměr mezi pojištěním a touto investicí. Navíc si může každoročně snížit daně.

Investiční životní pojištění společnosti ING má tyto charakteristiky:

- ❑ po uplynutí pojistné doby (v 65 letech věku) je klientovi vyplacena hodnota jeho investice,
- ❑ pro zhodnocení vkládaných peněz je k dispozici výběr ze šesti fondů, které se od sebe odlišují mírou možných výnosů a rizik,
- ❑ klient se tak podílí na investiční strategii a může ji v průběhu trvání pojištění měnit,
- ❑ stejně tak má možnost vložit mimořádné pojistné nebo zvýšit či snížit výši pravidelného pojistného,
- ❑ protiinflační program chrání jeho peníze před ztrátou hodnoty vlivem inflace,

- ❑ v průběhu pojistné doby může klient částečně odčerpat uložené prostředky,
- ❑ v případě úmrtí pojištěného dostane osoba, která je ve smlouvě určena, sjednanou pojistnou částku pro případ smrti nebo kapitálovou hodnotu pojištění – podle toho, co je v dané chvíli vyšší,
- ❑ i pro toto pojištění platí možnost výběru z celé řady připojištění.

Klient má možnost volby ze šesti fondů, do kterých může investovat své prostředky v rámci investičního životního pojištění:

- a) fond obligací – představuje přiměřený zisk při minimálním riziku,
- b) český click fond – tento fond je z 90 % rozložen do nástrojů peněžního trhu, z 10 % do opcí na akciový index EuroStoxx 50; nabízí atraktivní výnos s omezenou mírou rizika,
- c) fond světových akcií – je určen k dlouhodobým investicím, neboť se jedná o fond, který je rozložen převážně do akcií obchodovaných na oficiálních burzách členských zemí OECD,
- d) smíšený fond – kombinuje investice do obligací a akcií a předkládá vyvážené spojení zisku a jistoty,
- e) fond cizích měn – dovoluje investovat do zahraniční měny a chránit tak prostředky před možným znehodnocením české měny,
- f) fond flexibilních investic – již podle názvu tento fond nabízí využití krátkodobých příležitostí kapitálového trhu, např. krátkodobá bankovní depozita, směnky, depozitní certifikáty.

Samotný rozdíl mezi životním pojištěním Investor Plus a Investičním životním pojištěním společnosti ING spočívá v nižších poplatech, např. za podílové jednotky, u Investor Plus a současně v nižším minimálním pojistném u tohoto životního pojištění.

2.6.8.10 Investiční pojištění Junior

Jde o spoření spojené s úrazovým pojištěním, které má následující charakteristiky:

- ❑ pojištění lze sjednat pro dítě ve věku od 3 měsíců do 20 let,
- ❑ končí vždy ve věku 25 let a je spojeno s výplatou naspořené částky,
- ❑ po dobu trvání pojištění je dítě pojištěno pro případ úrazu na pojistnou částku 300 000 Kč,
- ❑ dítě lze připojistit pro případ hospitalizace,
- ❑ část pojistného určeného na spoření je vkládána do fondů; klient má možnost vybrat si ze šesti fondů lišících se výnosností a rizikovostí; tato část může být kdykoli posílena vložením mimořádného pojistného,
- ❑ část rizikového pojistného určená na úrazové pojištění je pevně stanovena,
- ❑ volbou výše pojistného je ovlivňováno množství naspořených prostředků vyplacených na konci pojistné doby,
- ❑ v 18 letech je dítěti připsán tzv. Junior bonus,
- ❑ pojistné lze platit v ročních, pololetních, čtvrtletních či měsíčních splátkách.

2.6.8.11 Stipendijní pojištění

Na základě sjednání tohoto pojištění dostává dítě stipendium pro studium na střední či vysoké škole a zároveň slouží k zabezpečení dítěte v případě, že se s rodiči něco stane.

Konkrétně stipendijní pojištění zajistí dítěti čtyřleté vyplácení stipendia po dobu jeho studia na střední škole nebo pětileté vyplácení stipendia po dobu vysokoškolského studia. Výplata stipendia je prováděna ke dni sjednanému jako konec pojištění, tj. většinou v 15 či 19 letech. Přitom ale platí, že zahájení studia není podmínkou výplaty.

Může nastat i situace, že se pojištěný nedožije doby stanovené pro zahájení výplaty stipendia. V tom případě na sebe ING bere všechny závazky plynoucí z pojištění a navíc

zahajuje okamžitou výplatu měsíčního důchodu až do konce trvání pojištění, kdy začíná sjednaná výplata stipendia.

Samotná pojistná částka je pravidelně navyšována o podíl na zisku společnosti a protiinflační program chrání klientovy peníze před ztrátou hodnoty vlivem inflace. Zároveň si lze vybrat z celé řady připojištění.

2.6.8.12 Svatební pojištění

U satebního pojištění dostane dítě pojistnou částku u příležitosti vstupu do samostatného života, nejpozději ale po sedmi letech od skončení trvání pojištění. Pokud se pojištěný nedožije doby určené pro výplatu, placení pojistného přebírá ING a nároky plynoucí z pojištění zůstávají zachovány.

Pro satební pojištění platí ustanovení zmíněná u stipendijního pojištění, tj. protiinflační program, podíl na zisku společnosti, připojištění ad.

2.6.8.13 Zdravotní pojištění

Jedná se o komerční pojištění pro osoby, které si chtějí zajistit vyšší příjem při pracovní neschopnosti, než jaký jim poskytuje v těchto situacích stát.

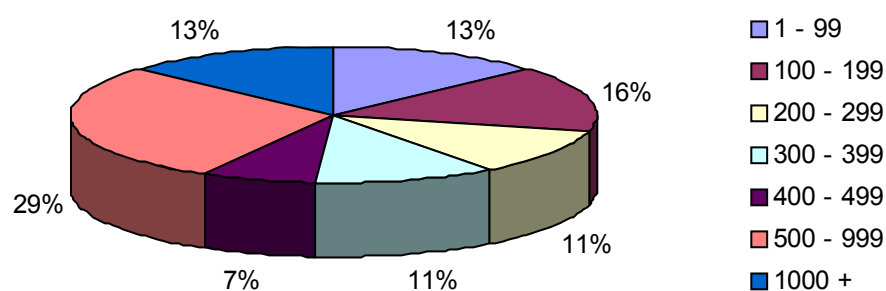
- a) pojištění denní dávky při pobytu v nemocnici
- b) pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti
 - od 15. dne pracovní neschopnosti
 - od 29. dne pracovní neschopnosti
 - od 42. dne pracovní neschopnosti

2.7 Analýza hospodaření společnosti ING

2.7.1 Penzijní fond

Penzijní fond ING se řadí k největším a nejvýznamnějším na trhu penzijního připojištění, což dokazují čísla, např. v letech 1995 – 2002 docházelo ke zhodnocování příspěvků účastníků ročně v průměru o 8,05 % p.a.

Výše měsíční úložky je jedním z vypovídajících ukazatelů. V roce 2001 více než 42 % klientů společnosti ING spořilo měsíčně 500 Kč a více. Průměrná úložka nových klientů penzijního fondu ING vzrostla meziročně téměř o 18 %, neboť v roce 2001 činila 418 Kč a v roce 2002 to bylo už 493 Kč, což řadí penzijní fond na špičku trhu.

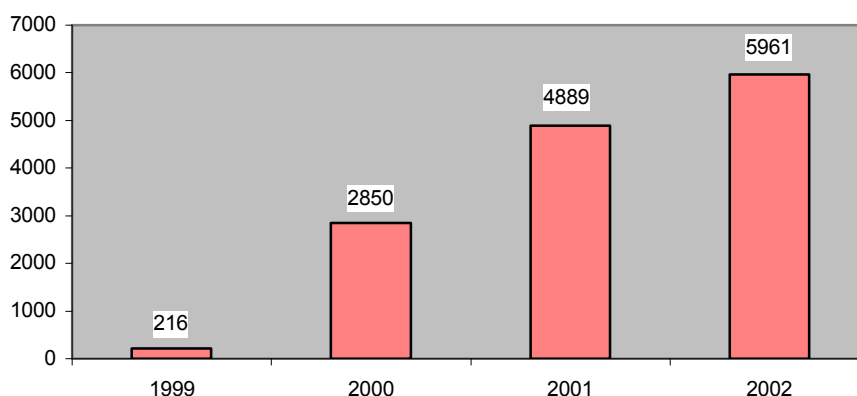

Zdroj: [43]

Graf 11 – Struktura klientů podle výše měsíční úložky do penzijního fondu ING v roce 2002

Penzijní fond ING zaznamenal výrazný růst i v počtu spolupracujících podniků. Zatímco v roce 2001 spolupracovalo s penzijním fondem ING 4889 podniků, k 31. 12. 2003 již přispívalo svým zaměstnancům do ING PF více než 6,5 tisíce firem.

Penzijní fond ING tak s úspěchem využívá koncepce Employee Benefits, jejíž nedílnou součástí je právě penzijní připojištění. Tento komplexní program je tzv. „ušit na míru“ té které firmě a zahrnuje výhody jak pro řadové zaměstnance, tak i vrcholový management. Partnery ING se již stalo mnoho významných českých firem, např. České dráhy, Eurotel či Siemens.

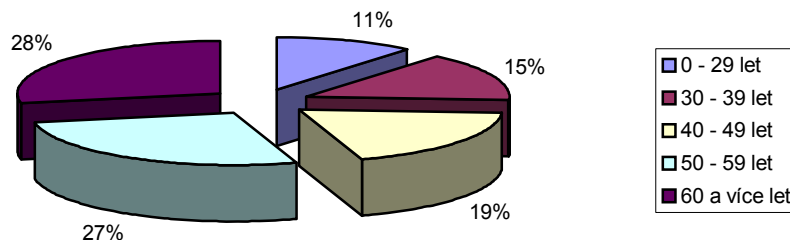

Zdroj: [43]

Graf 12 – Počet podniků spolupracujících s penzijním fondem ING v letech 1999 – 2002

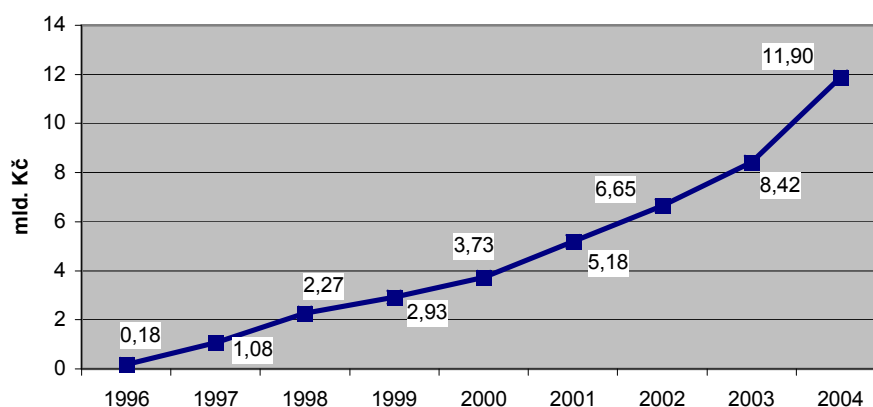
Rok 2004 znamenal také výrazný růst aktiv ve správě penzijního fondu a dynamika nárůstu objemu aktiv ve správě tak navázala na velmi pozitivní trend z předchozího období, díky čemuž se penzijní fond ING zařadil mezi nejrychleji rostoucí fondy na trhu.

V loňském roce byl také zaznamenán nárůst nových klientů o 20,8 % na celkových 355 337 a upravený hrubý zisk se v porovnání s předchozím rokem (2003) zvýšil o 17,1 % na hodnotu 377,6 mil. Kč.

Zdroj: [43]

Graf 13 – Věková struktura klientů penzijního fondu ING v roce 2002 (v %)

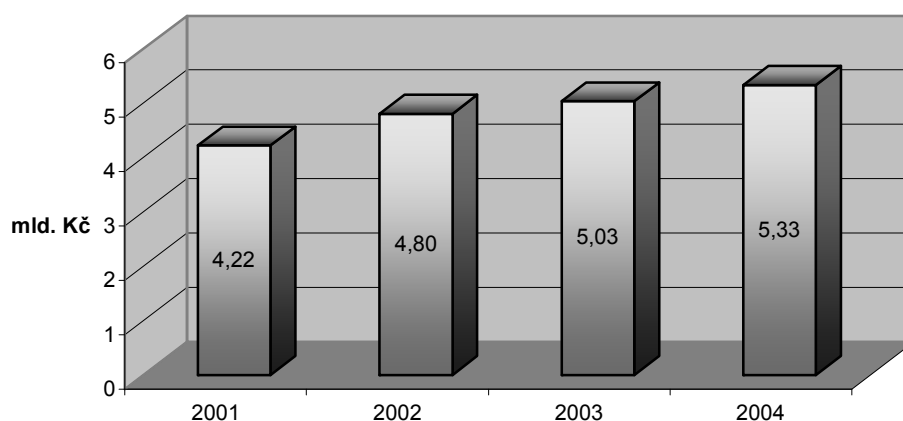
Graf 14 – Aktiva ve správě penzijního fondu ING v mld. Kč v letech 1996 – 2004 [vlastní zpracování]

2.7.2 Životní pojištění

Zaměření ING na existující obchod kombinovaný se striktní nákladovou disciplínou přispívá k dobrým výsledkům ING, což se projevilo i na výsledcích roku 2004:

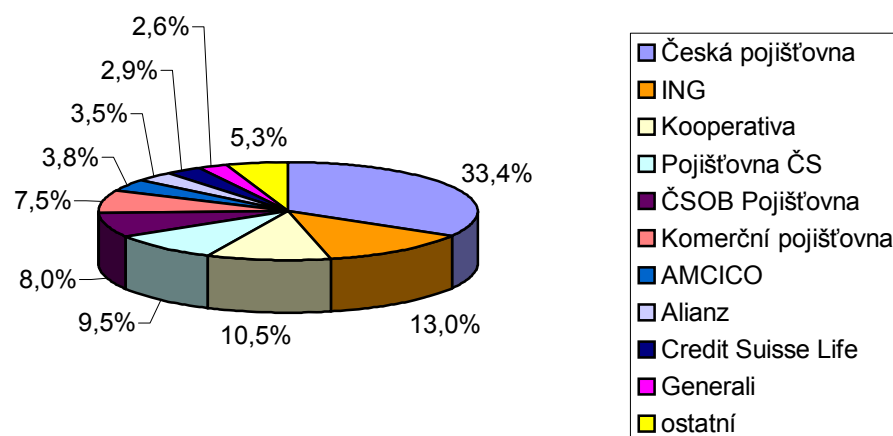
- celková aktiva vzrostla o 13,6 % na částku 26,6 mld. Kč,
- hodnota hrubého upraveného zisku se zvýšila o 6,8 % na 1,03 mld. Kč,

- množství uzavřených smluv dosáhlo 368 584, což znamená nárůst o 13,6 % oproti roku 2003.

Zdroj – [43]

Graf 15 – Hrubá výše předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění v mld. Kč v letech 2001 – 2004

Zdroj – [Česká asociace pojišťoven]

Graf 16 – Tržní podíl na životním pojištění za rok 2003 podle předepsaného pojistného (v %)

2.8 SWOT analýza

Silné stránky

- ❑ kvalitní klientský servis, bezplatná informační linka, rychlé vyřizování požadavků,
- ❑ dlouholetá tradice pojišťovny ING,
- ❑ finanční stabilita a mezinárodní zkušenosti,
- ❑ kvalita služeb poskytovaných pojišťovnou ING a řada ocenění od nezávislých odborníků,
- ❑ osobní způsob distribuce,
- ❑ profesionální metody řízení aktiv a výkonů,
- ❑ rozsáhlý sortiment nabízených služeb a jejich maximální flexibilita,
- ❑ kvalifikovaní zaměstnanci,
- ❑ vzdělávací programy pro zaměstnance,
- ❑ dobrá zapamatovatelnost loga a značky společnosti ING,
- ❑ celoplošné pokrytí,

Slabé stránky

- ❑ neexistence přepážkové sítě – jedná se o slabou stránku z pohledu klienta, neboť řada Čechů je stále zvyklá manipulovat s hotovými penězi a ne používat převodní způsob platby, který je uplatňován u společnosti ING. Proto je cílem ING naučit občany vnímat tuto neexistenci přepážkové sítě jako výhodu,

Příležitosti

- ❑ daňový zákon nabízející výhody při sjednání penzijního připojištění,
- ❑ nenasyčený trh životního pojištění – možnost zvýšení tržního podílu společnosti ING, např. v oblasti investičního životního pojištění, kde je ING jednou z mála společností, které tento druh pojištění nabízejí,
- ❑ dobrá ekonomická situace ČR,
- ❑ povinná registrace v pojišťovnictví – odborníci, kteří provozují zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví, musí mít povinnou registraci Ministerstva financí, což přispívá k důvěryhodnosti jak poradců, tak pojišťovnictví jako celku. Příkladem může být Velká Británie, kde na začátku 90. let procházeli obdobným procesem, zvýšili odbornou připravenost poradců a částečně snížili jejich počet. Současně však vzrostla prestiž oboru.

Ohrožení

- ❑ volný příchod zahraniční konkurence na český trh,
- ❑ konzervatismus obyvatelstva,
- ❑ neochota lidí změnit dodavatele služeb (pojišťovnu),
- ❑ cenová citlivost populace, která reaguje na obecný růst cen služeb a nákladů domácností.

3 MARKETINGOVÁ STRATEGIE

- ❑ orientace na zákazníka,
- ❑ odlišení od konkurence, a to díky schopnějším a spolehlivějším finančním poradcům, kteří přicházejí do styku se zákazníky,
- ❑ posilování image – symbolem ING je lev, který je používán na pobočkách, v reklamě, public relations a dodává ING image síly,
- ❑ vyšší kvalita než konkurenční – cílem je, aby cílový klient měl dojem, že obdržel vyšší kvalitu služby, než očekával. Jestliže služba překoná klientovo očekávání, pak s velkou pravděpodobností znovu využije našich služeb, popř. doporučí naše služby jiným,
- ❑ nabízení široké škály produktů a uspokojování krátkodobých, střednědobých i dlouhodobých potřeb investic,
- ❑ strategie ING je dosáhnout trvalého růstu a současně zachovat i trvalou výnosnost,
- ❑ strategie ING je zaměřena na získání vedoucí pozice mezi správci aktiv, z čehož vyplývá nutnost poskytovat klientům trvale kvalitní a fundovaný servis prostřednictvím profesionální obchodní služby. Protože je pojištění zpravidla dlouhodobou investicí, kritéria jako spolehlivost, serióznost, finanční stabilita či důvěryhodnost hrají v delším časovém období hlavní roli,
- ❑ společenská odpovědnost - ING má zájem na zlepšení ekonomické i sociální situace v každé zemi, kde působí, a proto i v České republice nabízí vládě svou 150letou zkušenost v penzijním sektoru, neboť právě penzijní reforma se stala jednou z klíčových oblastí, kterou se česká vláda zabývá.

3.1 Návrh strategie v oblasti marketingové komunikace

Na základě výzkumu provedeného společností STEM/MARK, a. s., v květnu 2004 je patrné, že občané si sami spontánně vybavují v průměru čtyři pojišťovny, mezi něž ING zatím nepatří.

Ačkoliv celkové povědomí o značce ING neustále narůstá, je třeba tento růst i nadále podporovat a informovat občany o službách ING v České republice.

Cílem společnosti ING je oslovit jak nové (potenciální) zákazníky, tak i ty stávající, u kterých je primárním cílem udržet a sledovat jejich spokojenost.

Je nutné věnovat zvláštní pozornost všem případným stížnostem a rychle na ně reagovat.

Pro zjištění postojů veřejnosti používat mj. dotazníky, které budou doručeny náhodně vybraným klientům tak, aby zhodnotili kvalitu služeb, způsob jejich prezentování a postoj klientů k osobnímu poradci.

V oblasti marketingové komunikace se zaměřit na:

- ❑ publikace – brožury mohou být významným prostředkem pro informování cílových klientů,
- ❑ články – napsané produktovými managery ING mohou upoutat pozornost na společnost ING a její služby,
- ❑ akce – sponzorování sportovních a kulturních akcí, kterých se účastní cílová veřejnost a mezi něž lze v současnosti zařadit pokračující sponzoring českého národního fotbalového týmu. Semináře, účast na Career Days, která dává prostor pro informování o společnosti ING mezi mladými, perspektivními lidmi (ať už z pohledu případných zaměstnanců, či potenciálních klientů),
- ❑ zprávy – udržování dobrého vztahu s tiskem jako zdrojem pro budování povědomí a důvěry ve společnost ING, neboť články a zprávy mají na spotřebitele až 5x větší vliv než reklama,
- ❑ identifikační média – podporovat i nadále jednoznačnou identifikaci společnosti (jednotné identifikační znaky na všech zásilkách, dopisních papírech, brožurách, reklamních předmětech, obchodních formulářích apod.),
- ❑ reklamu – televizní, v odborném tisku, novinách,
- ❑ webové stránky – aktualizování informací a zjednodušování orientace na domovských stránkách ING jako alternativního komunikačního kanálu.

3.2 Závěrečné zhodnocení výsledků

Společnost ING je kapitálově silná společnost, která má pevnou pozici na českém trhu. To dokazují hospodářské výsledky, jichž dosáhla v minulých letech a které se progresivně zlepšují.

Stěžejní tedy zůstávají lidé – ať už zaměstnanci, či klienti. Pro zaměstnance je důležitá vnitřní motivace a pocit příslušnosti a hrdosti na společnost ING. Podstatná je tedy komunikace a sdílení hodnot, neboť teprve na základě porozumění smyslu a cíle práce mohou zaměstnanci přispět ke společnému úspěchu. Společnost ING úspěšně aplikuje motivační program a způsob průběžného hodnocení pracovníků a samozřejmostí jsou pravidelné porady jednotlivých pracovních skupin.

V oblasti stávajících i budoucích klientů je jedním z hlavních úkolů zdravě fungující marketingová komunikace, neboť informace jsou v dnešní době základem úspěchu. Se vstupem do Evropské unie a rostoucí konkurencí roste i potřeba odlišení se. U společnosti ING je proto kladen důraz na vysoce kvalitní odborníky v oblasti finančního plánování a na ojedinělý osobní přístup ke každému klientovi.

ZÁVĚR

Domácí pojišťovnictví, které bylo v minulosti reprezentováno jediným, státem vlastněným pojišťovacím ústavem, prošlo v uplynulých letech výraznou změnou.

Cílem této diplomové práce bylo tuto změnu zmapovat a najít odpovědi týkající se budoucího vývoje českého pojistného trhu – nyní už nedílné součásti trhu evropského.

Jednou z prvních zahraničních pojišťoven, které vstoupily na český trh, byla holandská životní pojišťovna Nationale-Nederlanden, jež je nyní součástí společnosti ING (Internationale Nederlanden Group). Ačkoliv v oblasti neživotního pojištění se můžeme srovnávat s některými západoevropskými zeměmi, životní pojištění představuje značný potenciál pro rychlý rozvoj. Společnost ING je specialistou na životní pojištění, a proto se stalo jedním z úkolů této práce navrhnout způsob, jakým by mohla tato společnost zmíněného potenciálu využít a úspěšně prodávat své produkty.

Teoretická část je zaměřena na historii, od prvních zmínek o pojištění u nás, hlavní druhy pojištění a profesní organizace působící na pojistném trhu. Zmíněna je též právní úprava pojišťovnictví.

Analytická část se soustředí na přednosti a nedostatky českého pojišťovnictví a zhodnocení jeho postavení vůči jiným státům, jak evropským, tak i mimo kontinent. Jelikož se Česká republika stala 1. 5. 2004 členským státem Evropské unie a české pojišťovny tak působí v rámci jednotného pojistného trhu, je i část této práce věnována mezikontinentálnímu srovnání. V souvislosti se společností ING je provedena její SWOT analýza, která slouží ke zhodnocení činnosti ING, stejně jako analýza prodeje na českém trhu z předchozích let.

Další fáze obsahuje návrh zefektivnění systému prodeje produktů společnosti ING, který by mohl napomoci ke zvýšení její konkurenceschopnosti.

Protože neustále narůstají možné negativní důsledky neočekávaných událostí, život v dnešní době vyžaduje rozvoj nových forem ochrany společnosti i jednotlivce. Jednou z takových forem je i nadále pojištění, které se snaží přesunout riziko na speciální instituci – pojišťovnu.

SUMMARY

The domestic insurance industry which in the past was represented by the only one Insurance company, owned by the state, has lately passed a considerable change.

The aim of this thesis work was to describe the change and find the answers referring to a future development of the Czech insurance industry – now the part of the EU market.

One of the first foreign insurance companies which entered the Czech market was the Nationale-Nederlanden. It is now a part of the ING Group (Internationale Nederlanden Group). Although in the field of a non-life insurance we can be compared with the western european states, life insurance seems to have a high potential growth rate. The ING is a specialist in the life insurance, therefore a target of the thesis has been to propose a way how the company could use an advantage of the market and sell its products succesfully.

A theoretical part is focused on history, involving the first reference to insurance in our country, also different kinds of insurance are mentioned as well as professional organisations operating on the market.

An analytical part is emphasized on advantages and drawbacks of the czech insurance industry and the comparison with other states, both european and non-european. Because the Czech Republic has become a member of EU since 1. 5. 2004, all czech insurance companies now operates on the common European market and the thesis is dedicated to this matter as well. A SWOT analysis of the ING is carried out. This as well as an analysis of purchase on the czech market from recent years have contributed to a project.

Next step is the project itself. It deals with the methods of making the purchase of ING services more effective and as a result the company can become more competitive.

Because of the growing negative consequences of a casual occurence, a life nowadays needs development of the new security forms both of the society and the human being. One of it is still insurance which try to move the risk to a special institution – the insurance company.

SEZNAM POJMŮ

- ❑ *Pojištění* – přesun rizika negativních dopadů nahodilostí z ekonomického subjektu na speciální instituci, kterou je tzv. pojišťovna.
- ❑ *Rezerva* – dočasně volné materiální nebo peněžní prostředky a kapacitní zdroje potencionálně určené na úhradu náhodných potřeb, které vznikají v souvislosti s negativními důsledky nahodilosti.
- ❑ *Pojistný fond* – specifický rezervní fond, jehož tvorba je dána ekonomickou nutností vyčlenit z agregovaných výsledků hospodářské činnosti peněžní prostředky sloužící k finanční úhradě materiálních hodnot zničených nebo poškozených důsledky nahodilosti.
- ❑ *Pojistné podmínky* – jsou představovány zákony, vyhláškami, smluvními ujednáními a interními směrnici pojišťoven (právní úprava pojištění).
- ❑ *Pojistná smlouva* – je smlouva o finančních službách, v níž se pojistitel zavazuje, že v případě vzniku nahodilé události poskytne plnění (ve sjednaném rozsahu) a pojistník se zavazuje platit pojistné. Pokud se jedná o pojištění s pojistnou dobou delší než jeden rok, je nutná písemná forma. Pojistnou smlouvu je možné sjednat i ve prospěch jiné osoby než té, která pojištění uzavřela.
- ❑ *Pojistník* – osoba, jež uzavřela pojistnou smlouvu s pojišťovnou a je povinna platit pojistné.
- ❑ *Pojištěný* – osoba, na jejíž majetek, odpovědnost za škody, život nebo zdraví se pojištění vztahuje. Zpravidla se jedná o osobu totožnou s pojistníkem. Rozdíl může nastat ve chvíli, kdy je pojištění sjednáno ve prospěch jiné osoby, než která uzavřela smlouvu, např. při pojištění dítěte se rodič stává pojistníkem a dítě pojištěným.
- ❑ *Pojistné plnění* – pojišťovnou vyplacené náhrady škod; podmínkou výplaty je realizace nahodilosti, popř. i jiné události, kterou může být věková hranice pro odchod do starobního důchodu.
- ❑ *Pojistné* – úplata za přenesení negativních finančních důsledků nahodilosti na pojišťovnu

- ❑ *Nahodilá skutečnost* – skutečnost, která je možná a u níž není jisté, zda v době trvání pojištění vůbec nastane, nebo není známa doba jejího vzniku.
- ❑ *Pojistná událost* – nahodilá skutečnost blíže specifikovaná v pojistné smlouvě, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění.
- ❑ *Pojistná hodnota* – představuje nejvyšší možnou majetkovou újmu, jež může v důsledku pojistné události nastat.
- ❑ *Zajištění* – pojištění pojišťovny.

SEZNAM LITERATURY

Monografická literatura

- [1] CIPRA, T. *Zajištění a přenos rizik v pojišťovnictví*. Grada, 260 s. ISBN 80-247-0838-8
- [2] ČEJKOVÁ, V., ŠEDOVI, J., ČAPKOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: MU Brno, 2001. 765 s. ISBN 80-210-2574-8.
- [3] DAŇHEL, J. *Kapitoly z pojistné teorie*. 1. vyd. Praha: VŠE, 2002. ISBN 80-245-0306-9
- [4] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: EKOPRESS, 2003. 178 s. ISBN 80-86119-67-X
- [5] DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojišťovnictví a pojištění*. VŠE Praha, 2000
- [6] KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., ČECHOVÁ, J. *Základy pojišťovacího práva*. 1. vyd. Praha: ORAC, 2001. 301 s. ISBN 80-86199-27-4.
- [7] KORAUŠ, A. *Marketing v bankovníctví a pojišťovnictví*, Bratislava: Sprint, 2000
- [8] ŠULC, J. *Penzijní připojištění*. 2. aktualiz. a rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2004. 196 s. Finance. ISBN 80-247-0772-1.
- [9] VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1996. 601 s. ISBN 80-85963-21-3.

Seriálová literatura

- [10] BARTONÍČEK, L. Evropský trh – nová výzva pro české pojišťovny. *Ekonom*, 2004, č. 17, s. 2-3
- [11] Česká asociace pojišťoven. *Ekonom*, 1997, č. 10, s. 16
- [12] ČÍHAL, J. Investiční pojištění – čas k bilancování. *Finanční poradce*, 2004, č. 5, s. 22-23
- [13] DAŇHEL, J. Úvod do teorie pojišťovnictví. *Ekonom*, 1992, č. 38, s. 3-9

- [14] DOHNAL, R. Má smysl nabízet investiční životní pojištění? *Finanční poradce*, 2004, č. 3, s. 18-19
- [15] DUCHÁČKOVÁ, E. Světový pojistný trh v roce 2002. *Ekonom*, 2004, č. 17, str. 4
- [16] Holandští mistři v pojištění. *Ekonom*, 1998, č. 14, s. 6
- [17] KÁBRT, J. Pojišťovnictví ve světě a v Evropě. *Ekonom*, 1996, č. 10, s. 5-8
- [18] Kodex etiky v pojišťovnictví. *Ekonom*, 1996, č. 10, s. 16
- [19] KŘIVOHLÁVEK, V. Pojišťovnictví a jeho státní dozor. *Ekonom*, 1996, č. 10, s. 2-3.
- [20] KULHÁNEK, J. Daňové zvýhodnění životního pojištění. *Ekonom*, 2004, č. 17, s. 10-11
- [21] LACKOVIČ, I. Co ovlivňuje vnímání pojišťoven. *Finanční poradce*, 2004, č. 9, s. 26
- [22] MESRŠMÍD, J. Česká asociace pojišťoven a rozvoj pojišťovnictví – postavení a cíle. *Ekonom*, 1996, č. 10, s. 10
- [23] MESRŠMÍD, J. České pojišťovnictví v EU. *Ekonom*, 1998, č. 14, s. 4-6
- [24] MESRŠMÍD, J. Oborové asociace a české pojišťovnictví. *Ekonom*, 1997, č. 10, s. 6
- [25] MESRŠMÍD, J. Evropské pojišťovnictví v roce 1995. *Ekonom*, 1997, č. 10, s. 4
- [26] MRÁZ, V. Rok 1999 – přelomový rok pro české pojišťovnictví. *Ekonom*, 1999, č. 20, s. 2-3
- [27] Novinky. Interní časopis společnosti ING, 2003-2005
- [28] Pojistný trh ČR v roce 2003. *Finanční poradce*, 2004, č. 3, s. 12
- [29] PŘIKRYL, V. Registrace v pojišťovnictví prospěje klientům. *Finanční poradce*, 2004, č. 11, s. 14-15
- [30] Růst životního pojištění v Německu. *Finanční poradce*, 2005, č. 1, s. 27
- [31] Systém komerčního pojišťovnictví v ČR. *Ekonom*, 1997, č. 10, s. 12-13
- [32] ŠKOPOVÁ, V. Nový zákon o pojistné smlouvě. *Ekonom*, 2004, č. 17, s. 6-7
- [33] ŠKOPOVÁ, V. Připravované změny zákona v pojišťovnictví. *Ekonom*, 1999, č. 20, s. 12
- [34] ŠPIRAKUS, I. Čeští pojišťovací makléři vstupují na jednotný trh EU. *Ekonom*, 2004, č. 17, s. 15-16

- [35] UZEL, V. Vývoj českého pojišťovnictví v evropském kontextu. *Ekonom*, 1998, č. 14, s. 2-3
- [36] UZEL, V. Historie – tradice – současnost – perspektiva, 170 let českého komerčního pojišťovnictví. *Ekonom*, 1997, č. 10, s. 2-3
- [37] Výzkum trhu pojištění občanů ČR – 2004. *Finanční poradce*, 2004, č. 8, s. 16-18
- [38] Životní pojištění. *Právo*, 5. června 2004, s. 1-8
- [39] Životní pojišťovna s prvotřídním servisem. *Ekonom*, 1997, č. 10, s. 15

Dokumenty

- [40] Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví
- [41] Zákon č. 31/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů
- [42] Výroční zprávy Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění – od roku 2001
- [43] Výroční zprávy ING Česká republika 2000 – 2003
- [44] Produktová příručka pro obchodní službu ING, 2004

Internetové prameny

- [45] *Jak se daří pojišťovnám?*
<http://www.mesec.cz> (čerpáno dne 18.7.2004)
- [46] *Pojištění v Evropské unii*
<http://www.mesec.cz> (čerpáno dne 18.7.2004)
- [47] *Pojišťovnictví – vývoj některých sledovaných ukazatelů 2001-2003*
<http://www.mfcr.cz> (čerpáno dne 18.7.2004)
- [48] *Změny v pojištění po vstupu do EU*
<http://www.mesec.cz> (čerpáno dne 18.7.2004)

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Počty pojišťoven v ČR (k 31. 12. daného roku)

Graf 2 – Vývoj složení pojišťoven v ČR v letech 1993 – 2003

Graf 3 – Pojišťovny podle původu kapitálu k 31. 12. 2003

Graf 4 – Předepsané pojistné v mil. Kč v období 1993 – 2003

Graf 5 – Vývoj celkového předepsaného pojistného na HDP v % za období let 1993 – 2003

Graf 6 – Podíly pojišťoven nabízejících investiční životní pojištění na českém trhu (rok 2004)

Graf 7 – Podíl pojistného na životní pojištění na celkovém předepsaném pojistném (rok 2002)

Graf 8 – Podíl předepsaného pojistného životního pojištění na HDP (v %) za rok 2002

Graf 9 – Podíly životního a neživotního pojištění podle kontinentů

Graf 10 – Znalost loga ING v České republice v % (červenec 2004)

Graf 11 – Struktura klientů podle výše měsíční úložky do penzijního fondu ING v roce 2002

Graf 12 – Počet podniků spolupracujících s penzijním fondem ING v letech 1999 – 2002

Graf 13 – Věková struktura klientů penzijního fondu ING v roce 2002 (v %)

Graf 14 – Aktiva ve správě penzijního fondu ING v mld. Kč v letech 1996 – 2004

Graf 15 – Hrubá výše předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění v mld. Kč v letech 2001 - 2004

Graf 16 – Tržní podíl na životním pojištění za rok 2003 podle předepsaného pojistného (v %)

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Počet pojišťoven na pojistném trhu ČR

Tabulka 2 – Pojišťovny podle původu kapitálu

Tabulka 3 – Podíl celkového předepsaného pojistného na HDP v % v letech 1993 – 2003

Tabulka 4 – 10 největších pojišťoven poskytujících životní pojištění (podle předepsaného Pojistného za 1-6/2003)

Tabulka 5 – Předepsané pojistné na životní pojištění v mld. Kč v letech 2000 – 2003

Tabulka 6 – Průměrné výdaje domácností na pojištění v roce 2003 (v % z měsíčního rozpočtu domácnosti)

Tabulka 7 – Pojištěnost v jednotlivých oblastech světa v roce 2001